

met

Open

Bijbel

Broeders in Christus

10e jaargang nummer 3
juni/juli/augustus 2015

artikelen en series

- 4 Overdenking: Zolang men nog van een heden kan spreken
- 8 Discipel van Jezus in de praktijk. 4.b. Geloven in de opstanding
- 12 Verschijningen van Christus: 2. Aan Simon Petrus
- 18 Muziek in de Bijbel: 8. Lieder en (1). Het Lied van Mozes
- 20 De vernieuwende kracht van discipelschap: 5. Vergiffenis
- 24 Leven na de dood: 3. Mijn Losser leeft
- 28 Fundamentele begrippen van het kwaad: 20. De satan (samenvatting)
- 32 Het Koninkrijk van God: 24. De confrontatie tussen God en mensen (1)

vaste rubrieken

Persoonlijk	1
Forum/In het Nieuws	2
Wonderen van de schepping: Zonsverduistering	11
Ontmoeting met: Josia (2)	16
Begrijpend zingen: Psalm 86	27
Boekbespreking: Verbonden en beloften	36

bijlagen

- 1 Beginnend Bijbellezen
- 2 Studeren met Open Bijbel
- 3 Jij en de Bijbel (voor de leeftijd van 7 tot 11 jaar)
- 4 Kids en de Bijbel (voor de leeftijd van 4 tot 6 jaar)

colofon

Met Open Bijbel is een uitgave van *Broeders in Christus Nederland* en verschijnt 5 maal per jaar. Het heeft als doel belangstelling te wekken voor de Bijbel, en aan te sporen tot het zelf lezen van Gods boodschap daarin. Een abonnement is gratis.

Vrijwillige bijdragen in de verzendkosten kunt u overmaken naar NL68 INGB 0000 6429 73 t.n.v. Broeders in Christus, Amersfoort. Wij zijn als ANBI geregistreerd.

Redactie en abonnementenadministratie:

Broeders in Christus, Postbus 520, 3800 AM Amersfoort. **Telefoon** 0318 845120

E-mail info@broedersinchristus.nl

Internet www.broedersinchristus.nl

Artikelen mogen alleen worden overgenomen met bronvermelding.

De Bijbelpassages zijn genomen uit de NBG'51 vertaling, met uitzondering van: Muziek in de Bijbel, Ontmoeting met en Discipel van Jezus, waarin de NBV vertaling wordt gebruikt. In alle gevallen geldt: tenzij anders vermeld.

Kijk naar de vogels

Het is nu maart. Wij zitten in onze woonkamer en kijken door het raam naar de verschillende vogels die bezig zijn te paren en te nestelen - o.a. mussen, merels, roodborstjes, duiven, eksters en roeken. Vooral boeiend zijn de activiteiten van de roeken: onder veel gekras vliegen ze heen en weer, mannetjes vinden wijfjes, en samen zoeken ze twijgen om daarmee een nest te bouwen. En als dat klaar is, vestigt zich elk paar, meestal in kolonies in de boomtoppen, en begint te broeden.

Verbazingwekkend is het dat roeken zich kennelijk veilig en op hun gemak voelen op een stapel breekbare twijgen, zo'n 25 meter boven de grond rustend op een dunne tak! Bij sterke wind zwaaien de takken - en dus de nesten - maar de roeken trekken er zich weinig van aan en blijven onverstoord. Zelfs bij slecht weer, terwijl wij binnenshuis van de kou rillen, gaan deze slimme vogels hun gang.

Het gaat toch om vertrouwen. Roeken zijn geen ingenieurs, maar zij weten dat zij op die dunne takken kunnen steunen. Zij vertrouwen dat, zelfs bij harde wind, de boom niet omvalt. Zij zijn niet bezorgd, dat de eieren of de jonge vogeltjes eventueel uit het nest zouden kunnen vallen. Weliswaar moeten de roeken ervoor zorgen dat hun nest goed in elkaar zit, zo sterk mogelijk aan de takken vastgemaakt, maar voor de rest laten ze het aan de boom over. "Let op de raven (of de roeken), zij zaaien niet en zij maaien niet, zij hebben geen voorraadkamer of schuur, en toch voedt God ze", zegt Jezus in Lucas 12:24.

Hierin zit toch een geestelijke les. Wie God dient, leert niet te steunen op wat de wereld als sterk en veilig beschouwt, maar op de levende God. De gelovige zorgt ervoor dat hij wel naar goddelijke principes leeft, maar voor de rest laat hij het aan God over. Het evangelie, dat de wereld een dwaasheid vindt, een heel dunne tak om op te steunen, is eigenlijk een stevig fundament! Voor mij geldt daarom: "De eeuwige God is u een woning en onder u zijn eeuwige armen" (Deut 33:27).

Vraag: Krijgen mensen een tweede kans op eeuwig leven?

Antwoord: Het bekende vers, Johannes 3:16, beschrijft de onuitsprekelijke liefde van God voor de mens: “want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.” Het wonder van Gods reddende liefde is, dat Hij Zijn enige, geliefde Zoon aan een kruisdood overleverde, opdat een ieder die in Hem zou geloven uit zijn zondige en sterfelijke natuur werd gered, en voor eeuwig in gemeenschap met Hem zou leven. Deze eeuwige bestemming is geen aangeboren recht, maar een onvoorstelbaar vooruitzicht dat God ons in Zijn liefde aanbiedt. De voorwaarden die Hij ons stelt zijn: wedergeboren worden, en veranderd worden naar het beeld van Christus. Niets minder dan de kruisdood van Christus kon dit bewerken: “opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga”. Door zijn kruisdood en opstanding werd Hij de Heiland “die de dood van zijn kracht heeft beroofd en onvergankelijk leven aan het licht gebracht heeft door het evangelie” (2 Tim 1:10).

Wie kunnen “onvergankelijk leven” ontvangen, en hoe en wanneer? De woorden “door het evangelie” wijzen al in een zekere richting: “het evangelie is een kracht van God tot behoud voor een ieder die gelooft, eerst de Jood en dan de Griek.” Wat Paulus hier in Romeinen 1:16 bedoelt, zullen wij eerst in historisch verband onderzoeken. De Here Jezus gaf zijn discipelen de opdracht: “dat in zijn naam moest gepredikt worden bekering tot vergeving van zonden aan alle volken te beginnen bij Jeruzalem” (Luc 24:47). Toen Petrus op de Pinksterdag in Jeruzalem predikte, eindigde hij met de oproep: “bekeert u en een ieder van u late zich dopen op de naam van Jezus Christus, tot vergeving van uw zonden”, en “Laat u behouden uit dit verkeerde geslacht” (Hand 2:38,40). Voor vergeving van zonde was dus bekering en doop nodig. Ook zouden zij die behouden werden een minderheid vormen uit ‘een verkeerd geslacht’. Er was ook geen andere weg tot behoudenis, zei Petrus, want “er is ook onder de hemel geen andere naam gegeven, waardoor wij moeten behouden worden” (Hand 4:12).

Tot dan toe had God Zijn woord alleen aan Israël bekendgemaakt. “Het heil is uit de Joden”, zei de Here (Joh 4:23). Hij had zijn werkzaamheden beperkt tot “de verloren schapen van het huis Israël” (Mat 10:6). Maar met zijn dood en opstanding kwam hier verandering in. Nadat God Petrus vroeg de Romein Cornelius te dopen, lezen wij hoe de gemeente in Jeruzalem “God verheerlijkte, zeggende: Zo heeft God

ook aan de heidenen de bekering ten leven geschonken” (Hand 11:18). Paulus noemt deze nieuwe ontwikkeling in Gods heilsplan een “geheimenis”; iets dat tot op dat tijdstip niet was geopenbaard: “het geheimenis van Christus, dat ten tijde van vroegere geslachten niet bekend is geworden aan de mensenkinderen, zoals het nu door de Geest geopenbaard is aan de heiligen, zijn apostelen en profeten: dit geheimenis dat de heidenen mede-erfgenamen zijn, medeleden en medegenoten van de belofte in Christus Jezus door het evangelie” (Efez 3:3-6). De heidenen konden nu deel krijgen aan alle beloften van God, door het evangelie te gehoorzamen. Zij die vroeger “vreemd aan de verbonden van de belofte” waren, en “zonder hoop”, waren “dichtbij gekomen door het bloed van Christus”. Christus is onze vrede, zegt Paulus, die zowel Joodse als heidense gelovigen met God verzoend heeft door het kruis: “Zo bent u dan geen vreemdelingen en bijwoners meer, maar medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God” (Efez 2:14-19). Door hun doop in Christus werden zij “zaad van Abraham en naar de belofte erfgenamen” (Gal 3:26-29). Wat hij zegt over hun vroegere toestand, houdt nauw verband met ons onderwerp. Voordat zij door Christus met God verzoend werden, waren ze “dood door uw overtredingen en zonden, waarin u vroeger gewandeld hebt ... trouwens, ook wij allen (ook de Joodse gelovigen) hebben vroeger daarin verkeerd ... God echter, die rijk is aan erbarming, heeft, om zijn grote liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, ons, hoewel wij dood waren door de overtredingen, mede levend gemaakt met Christus – door genade bent u behouden ... door het geloof” (Efez. 2:1-8). Niet wedergeboren mensen zijn dus “dood” door hun zonden, en de hele mensheid ligt in deze toestand “omdat door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood”. Paulus stelt hiertegenover de onuitsprekelijke gave, die God door Christus aanbiedt: “veel meer zullen zij, die de overvloed van genade en de gave van de gerechtigheid ontvangen, leven en als koningen heersen door de ene, Jezus Christus” (Rom 5:12,17).

Ook Jezus noemde mensen in hun natuurlijke staat “doden”, en riep hen op te leven: “Ik zeg u, wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die Mij gezonden heeft ... is overgegaan uit de dood in het leven ... De ure komt, en is nu, dat de doden naar de stem van de Mensenzoon zullen horen, en die haar horen, zullen leven.” Al zijn inspanningen waren, wat de meeste Joden betreft, vergeefs: “toch wilt u niet tot Mij komen om leven te hebben” (Joh 5:24,25,40). De Here waarschuwde de discipelen ervoor dat de ongelovige “wereld” zijn discipelen zou haten, evenals zij Hem had gehaat. Hij bad niet “voor de wereld, maar voor hen die U Mij gegeven hebt” (Joh 16:18,19; 17:8-10). Niet-Joodse gelovigen hebben hetzelfde ondervonden: “Verwondert u niet, broeders, wanneer de wereld u haat. Wij weten dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven, omdat wij de broeders liefhebben”; “En dit is het getuigenis: God heeft ons het leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet” (1 Joh 3:14; 5:11,12). ►

De meerderheid, vooral geleerden en aanzienlijken, heeft het evangelie en zijn gezanten altijd geminacht. De oorzaak ziet Paulus in de menselijke hoogmoed en zelfingenomenheid: “Want daar de wereld in de wijsheid van God door haar wijsheid God niet gekend heeft, heeft het God behaagd door de dwaasheid van de prediking te redden hen, die geloven” (1 Kor 1:21). Dat deze meerderheid zal vergaan, bevestigt Paulus in 2 Kor 4:3,4: “Indien dan nog ons evangelie bedekt is, is het bedekt bij hen, die verloren gaan, ongelovigen, wier overleggingen de god van deze eeuw met blindheid heeft geslagen, zodat zij het schijnsel niet ontwaren van het evangelie van de heerlijkheid van Christus, die het beeld van God is.” De conclusie uit Joh 3:16 is, dat wie niet “in Hem gelooft” verloren zal gaan. Het Griekse woord *apollumi* in de grondtekst, betekent “vergaan” of “verloren gaan”, en wordt in de NBG’51 Bijbel vertaald met “vergaan” (Mat 8:25; Joh 6:26), “verloren gaan” (Mat 5:29,30; 9:17) en “omkomen” (Mat 26:52; Luc 13:5). Als Paulus schrijft dat “het evangelie bedekt is bij hen die verloren gaan”, stelt hij “verloren gaan” tegenover “behoudenis”. Bijvoorbeeld: “Want het woord van het kruis is wel voor hen, die verloren gaan, een dwaasheid, maar voor ons, die behouden worden, is het een kracht van God” (1 Kor 1:18). In 2 Kor 2:15 stelt hij “hen die gered worden” tegenover “hen die verloren gaan”. Hij zei dat hij zich tot het uiterste inspande om mensen van de waarheid te overtuigen: “ik heb mij allen dienstbaar gemaakt, om er zoveel mogelijk te winnen ... voor allen ben ik alles geweest, om in elk geval enigen te redden” (1 Kor 9:19,22). Hij deed dit met liefde en toewijding: “U weet, hoe ik niets nagelaten heb van hetgeen nuttig was om u te verkondigen en te leren in het openbaar en binnenshuis, Joden en Grieken betuigende zich te bekeren tot God en te geloven in onze Here Jezus Christus ... Daarom verklaar ik u op de dag van heden, dat ik rein ben van het bloed van allen; want ik heb niet nagelaten u al de raad van God te verkondigen” (Hand 20:20,21,26,27).

De enig mogelijke conclusie hieruit is, dat Paulus ervan overtuigd was dat er inderdaad geen mogelijkheid was eeuwig leven te ontvangen, dan door geloof in het evangelie dat hij predikte. Dat Gods “nieuwe schepping” zal bestaan uit hen die zijn boodschap van verzoening door Christus nu aanvaardden en daarnaar leven, staat duidelijk geschreven door het hele Nieuwe Testament heen. Nadat God zijn Zoon gegeven had voor de verzoening van de wereld, gaf Hij Paulus de “bediening van de verzoening” van de niet-Joden. Hij vermaande hun daarom de genade van God te ontvangen, en ernst te maken met hun roeping in Christus; want “nú is het de tijd van het welbehagen, zie, nú is het de dag van het heil” (2 Kor 5:19-6:3).

Wij doen er verstandig aan – zoals de eerste christenen – Gods gave in dankbaarheid te aanvaardden, en te berusten in de kennis van zijn almacht en wijsheid en liefde, wetende dat Hij Zelf wil “dat alle mensen behouden worden en tot erkentenis van de waarheid komen” (1 Tim 2:14). Net als de Here Jezus zullen wij dan de Vader loven om zijn “welbehagen” (Luc 10:21,22).

Nadat Hij gesproken had over het eeuwige leven dat ‘doden’ kunnen ontvangen door zijn stem te gehoorzamen – “die haar horen, zullen leven” (Joh 5:25,26) – waarschuwde Hij voor de dag dat Hij zal komen met macht, en als de door God aangestelde Rechter (v 27). “Allen” zijn kennelijk de mensen van vers 25, die Christus’ roepstem hebben gehoord. Zij worden ter verantwoording geroepen, of zij nu gehoor gaven aan zijn stem of niet: “De ure komt, dat allen, die in de graven zijn, naar zijn stem zullen horen, en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, wie het kwade bedreven hebben, tot de opstanding ten oordeel” (Joh 5:28,29). Van een andere “opstanding ten leven” dan die tot eeuwig leven is in de Bijbel geen sprake. “Die waardig gekeurd zijn deel te verkrijgen aan die eeuw en aan de opstanding uit de doden, huwen niet ... Want zij kunnen niet meer sterven” (Luc 20:35,36). Paulus stelt in Romeinen 2:12 het principe vast: “Want allen, die zonder wet gezondigd hebben, zullen ook zonder wet verloren gaan; en allen, die onder de wet gezondigd hebben, zullen door de wet geoordeeld worden”. De heidense verdrukkers van Israël zullen niet opstaan, zeggen de profeten Jesaja en Jeremia (Jes 26:13,14,19; Jer 51:39). Voor wie Gods woord hebben gehoord, komt er, zegt Paulus, een dag “van de openbaring van het rechtvaardige oordeel van God, die een ieder vergelden zal naar zijn werken: hun, die, in het goedgevoelen volhardende, heerlijkheid, eer en onvergankelijkheid zoeken, het eeuwige leven; maar hun, die zichzelf zoeken, wachtoorn en gramschap” (Rom 2:6-8). Dit is definitief! In het Oude Testament wordt dit voorgesteld als graanstoppels die verbrand worden, en waarvan niets overblijft (Mal 4:1). Op dezelfde wijze kondigde Johannes de Doper aan, dat het oordeel van de Messias vergelijkbaar is met het verbranden van kaf, nadat de graankorrels zijn gezuiverd (Luc 3:17). Dit komt overeen met het ‘hellevuur’, waarmee de brandende vuilnishopen in het dal Ben Hinnom bij Jeruzalem werden bedoeld.

Wij zouden graag willen dat het anders kon zijn, en alle mensen een gelijke kans zouden kunnen krijgen. Maar de Bijbel kent geen ‘tweede kans’. De zogenoemde ‘alverzoening’ is niet Bijbels. Want als uiteindelijk alle mensen behouden worden, waarom zou er dan een oordeel zijn? En waarom zou er dan zoveel worden gevraagd van hen die het eeuwige leven binnen willen gaan? En zo zijn er vele vragen die gesteld kunnen worden, die alle zullen leiden tot het onvermijdelijke antwoord, dat God ons alleen in dit ene leven de gelegenheid geeft te doen wat nodig is om het eeuwige leven te ontvangen. R.H. / J.K.D.

Overdenking

De brief aan de Hebreëën is geschreven aan een groep Joden die Christenen geworden zijn. Zij kenden dus hun Oude Testament goed. En dat zien we regelmatig in de brief terugkomen. Maar ze worden nu zwaar vervolgd en willen terug naar een rustig leven als Joden.

In hoofdstuk 3 kijkt de schrijver naar het voorbeeld van Israël in de woestijn. Het was voor hen zeker geen gemakkelijke reis, maar uit wat er over opgeschreven is, krijgen we het beeld van een volk dat steeds klaagt en meer naar hun problemen kijkt dan naar alle zegeningen die God geeft – zoals een prachtig vooruitzicht op het beloofde land. We zien echter ook dat God hen toch alles schenkt wat ze echt nodig hebben. Wellicht vergelijkbaar met de situatie waarin de lezers van de brief zich toen bevonden. Dus zegt de schrijver in vers 8:

Verhardt uw harten niet, zoals bij de verbittering, ten dage van de verzoeking in de woestijn, waar uw vaders Mij verzochten door Mij op de proef te stellen, hoewel zij mijn werken zagen, veertig jaren lang.

Een periode van veertig jaar “*heeft God hun eigenaardigheden verdragen*”, zoals Paulus ooit in een synagoge zei (Handelingen 13). Maar jaar op jaar, tijdens de woestijnreis, werd Gods vonnis uitgevoerd over hen “*die gezondigd hadden en wier lijken in de woestijn lagen*” (Heb 3:17). En zo, iedere keer dat er weer mensen onderweg stierven, veertig jaar lang, was er die herinnering aan hun ongehoorzaamheid, waardoor ze deze zware straf over zich uitgeroepen hadden, dat zij het beloofde land niet zouden zien. Een gebrek aan geloof, en hun gretigheid om op het vlees te vertrouwen in plaats van hun vertrouwen op God te stellen, had hun de weg naar het beloofde land versperd.

In dit hoofdstuk 3 citeert de schrijver vrij uitgebreid uit Psalm 95. Zo ook in vers 10:

Daarom heb Ik een afkeer gekregen van dit geslacht en Ik heb gezegd: Altijd dwalen zij met hun hart, en zij hebben mijn wegen niet gekend, zodat Ik gezworen heb in mijn toorn: Nooit zullen zij tot mijn rust ingaan!

Paulus zegt over de hele geschiedenis van Israël:

Dit is hun overkomen tot een voorbeeld voor ons en het is opgetekend ter waarschuwing voor ons (1 Kor 10:11).

Wij hebben dan ook een groot voordeel ten opzichte van hen; want wij kunnen allen lezen hoe het mis ging, en hopelijk uit hun voorbeeld lering trekken. En toch, ondanks dit voorbeeld, merken we dat wij soms ook dezelfde fouten maken. En daarom klinkt de waarschuwing:

Vermaant elkander dagelijks, zolang men nog van een heden kan spreken, opdat niemand van u zich verharde door de misleiding van de zonde (Heb 3:13).

Het zou dom zijn om ons tegen de natuurlijke takken van de olijfboom te beroemen – Israël – door te zeggen dat wij het wel anders gedaan zouden hebben. Want ook wij struikelen soms op dezelfde manier als zij. Als we ons leven vergelijken met hun trektocht door de woestijn, dan is ons leven toch meer een grazige weide, ook al vinden we misschien dat dit soms nog wel eens tegenvalt. En ondanks – of misschien wel juist vanwege – die ‘grazige weiden’ van betrekkelijke vrede, rust en welvaart waarin wij ons in dit deel van de wereld bevinden, struikelen ook wij. Daarom waarschuwt Paulus ons ook:

Daarom, wie meent te staan, zie toe, dat hij niet valle (1 Kor 10:12).

We hebben al gezien dat een groot deel van Hebreeën 3 gebaseerd is op het tweede deel van Psalm 95; en dat geldt ook voor een deel van hoofdstuk 4. Deze Psalm begint met de woorden:

Komt, laat ons jubelen voor de HERE, juichen ter ere van de rots van ons heil. Laat ons met lofzang voor zijn aangezicht komen, ter ere van Hem juichen bij snarenspeel.

Maar het citaat uit de Psalm in Hebreeën begint, vers 7:

Daarom, gelijk de heilige Geest zegt: Heden, indien u zijn stem hoort, verhardt uw harten niet.

En de nadruk van de Psalm wordt door de schrijver in Hebreeën aange-toond door het veelvuldig gebruik van dit woord **heden**. Hij gebruikt dit woord enkele keren in de volgende verzen. Dit is niet toevallig, hoofdstuk 4 vers 7: “*Hij (God) stelt wederom een dag vast, heden*”. Maar het meest nadrukkelijk gebruik van dit woord zien we in hoofdstuk 3 vers 13:

Maar vermaant elkander dagelijks,

zolang men nog van een heden kan spreken.

Soortgelijke woorden komen we ook verderop in de brief tegen, in hoofdstuk 10: 25 krijgen we het dringend advies *elkaar aan te sporen, en dat des te meer, naarmate u de dag ziet naderen*. En daarom worden we opgeroepen om elkaar aan te moedigen en te versterken op het pad naar het koninkrijk opdat *wij de vrijmoedigheid en de hoop, waarin wij roemen, tot het einde onverwikt vasthouden* (Heb 3:6).

De tekenen in de wereld om ons heen laten duidelijk zien dat die vastgestelde dag in snel tempo nadert. Hierover zegt Paulus:

Omdat God een dag heeft bepaald, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen door een man, die Hij aangewezen heeft, waarvan Hij voor allen het bewijs geleverd heeft door Hem uit de doden op te wekken (Hand 17:31).

Want het heil is ons nu meer nabij, dan toen wij tot het geloof kwamen. De nacht is ver gevorderd, de dag is nabij (Rom 13:12).

Al deze woorden in de Schrift zijn dus opgeschreven om ons te helpen en aan te moedigen te strijden, om het vlees te overwinnen in deze laatste dagen. Hoe dichterbij we bij de dag van Christus komen, hoe urgenter het wordt om ons hierop te richten terwijl er nog een **heden** is, want misschien is het morgen te laat.

De apostel Petrus herinnert er in zijn tweede brief aan dat “*de Here niet talmt met de belofte*” (3:9), om vervolgens de aanmoediging te geven:

Daar al deze dingen aldus vergaan, hoedanig behoort u dan te zijn in heilige wandel en godsvrucht, vol verwachting u spoedende naar de komst van de dag van God, ter wille waarvan de hemelen brandende zullen vergaan en de elementen in vuur zullen wegsmelten (vs 11,12).

We hebben dan ook gezien dat de schrijver van de brief aan de Hebreëën, bij het citeren van Psalm 95, een bijzondere nadruk heeft gelegd op het woord **heden**, om zijn vermaning krachtig over te laten komen, en een gevoel van urgentie over te brengen op zijn lezers. Maar dit is niet het enige woord dat de schrijver in dit hoofdstuk benadrukt. In het citaat uit de Psalm heeft hij ons al in herinnering gebracht, dat “*door ongelooft*” een hele generatie van Israëlieten “*niet tot Gods rust konden ingaan*” (3:10). De schrijver kiest vervolgens het woord **rust**, en ontwikkelt dat in hoofdstuk 4 tot een krachtige vermaning voor ons allen. Hij laat zien dat het niet enkel gaat om het ingaan in het land dat Israël beloofd was, zoveel jaar geleden, maar dat het veel verder gaat; namelijk dat gelovigen uit alle eeuwen ingaan in het komende Koninkrijk. En daarom waarschuwt de schrijver in het eerste vers van hoofdstuk 4:

Laten wij daarom op onze hoede zijn, dat niemand van u, terwijl nog een belofte van tot zijn rust in te gaan bestaat, de indruk zou wekken achter te blijven.

Het Griekse woord dat hier vertaald is met ‘achterblijven’, kan ook betekenen ‘te laat komen’; waarmee de koppeling is gelegd met de woorden “*terwijl er nog een heden is*”.

In vers 4 van hoofdstuk vier laat de schrijver ons denken aan de dagen van de schepping, als hij zegt:

*Want Hij heeft ergens van de zevende dag aldus gesproken: En God rustte op de zevende dag van al zijn werken; en hier wederom: Nooit zullen zij tot mijn **rust** ingaan.*

En juist in onze tijd, als we het beeld zien van zes dagen van duizend jaar, zien wij uit naar de zevende dag van rust, het duizendjarig Koninkrijk van God op aarde. Die zekerheid zien we ook in vers 9:

*Er blijft dus een sabbatsrust voor het volk van God. Want wie tot zijn **rust** is ingegaan, is ook zelf tot rust gekomen van zijn werken, evenals God van de zijne.*

Maar meteen daarop volgt de waarschuwing dat als we “in die **rust** willen ingaan” we nu moeten werken, in het heden.

Samenvattend zien we dus, dat de schrijver in deze twee hoofdstukken steeds herinnert aan het grote belang nu waakzaam te zijn – terwijl het nog **heden** is – zodat we in Gods genade in mogen gaan tot die heerlijke **rust** van het komende Koninkrijk. Het is mogelijk geworden dit te bereiken door de dood en opstanding van Christus Jezus. Hem mogen we, geduldig wachtend en wakend, steeds gedenken in de tekenen van brood en wijn van het ‘avondmaal’. Daarbij denken wij dan aan de hoge prijs, die Hij betaalde voor onze verlossing. In het besef dat wij soms nog steeds dezelfde fouten maken als het volk Israël in de woestijn. Maar we mogen altijd met diepe dankbaarheid gaan naar de Hogepriester, die we bij God in de hemel hebben. Zoals de schrijver het in hoofdstuk vier zelf stelt:

Laten wij er dus ernst mee maken om tot die rust in te gaan, opdat niemand ten val kome door dit voorbeeld van ongehoorzaamheid te volgen. Want het woord van God is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard en het dringt door, zo diep, dat het vaneenscheidt ziel en geest, gewrichten en merg, en het schift overleggingen en gedachten van het hart; en geen schepsel is voor Hem verborgen, want alle dingen liggen open en ontbloot voor de ogen van Hem, voor wie wij reenschap hebben af te leggen (vs. 11).

Daar wij nu een grote hogepriester hebben, die de hemelen is doorgaan, Jezus, de Zoon van God, laten wij aan die belijdenis vasthouden. Want wij hebben geen hogepriester, die niet kan meevoelen met onze zwakheden, maar een, die in alle dingen op gelijke wijze als wij is verzocht geweest, maar zonder te zondigen (vs. 14).

Laten wij daarom met vrijmoedigheid toegaan tot de troon van genade, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden om hulp te verkrijgen te gelegener tijd (vs. 16).

Volg Mij!

Discipel van Jezus zijn in de praktijk

Niet de hemel, maar de opstanding is de troost bij de dood

Als de verwachting van de christen is dat Christus komt en Gods Koninkrijk op aarde zal vestigen, zou de vraag gesteld kunnen worden: wat heb je daar dan aan als je overleden bent? En wel om redenen die liggen tussen: 'Dood is dood' en 'de gelovigen zijn na hun overlijden toch in de hemel'. Mogelijk leefde deze vraag ook in Tessalonika. Want in zijn eerste brief aan de gemeente daar, bemoedigt Paulus hen met de woorden: "Maar wij willen u niet onkundig laten, broeders, wat betreft hen, die ontslapen, opdat u niet bedroefd bent, zoals de andere (mensen), die geen hoop hebben" (1 Tes 4:13 NBG'51). Wat is dan die hoop? Het antwoord is: de opstanding uit de doden, "Want indien wij geloven, dat Jezus gestorven en opgestaan is, zal God **ook zó** hen die ontslapen zijn, door Jezus wederbrengen met Hem" (1 Tes 4:14 NBG'51). Ik leg nadruk op 'ook zó', omdat vaak gewezen wordt op 'wederbrengen'; en wel uit de hemel. Maar dit is niet wat Paulus bedoelt. Hij gaat juist door met de opstanding: "Wij die overblijven en de komst van de Heer beleven, wij zullen de ontslapenen niet voorgaan. Want de Heer zelf zal ... neerdalen; **dan zullen eerst zij die in Christus' gemeenschap gestorven zijn opstaan**; daarna zullen wij ..." (1 Tes 4:15-17 LV). Hij vraagt hen niet waarom zij zo bezorgd zijn als de overledenen toch bij Jezus in de hemel zijn. Want dan zouden wie bij de komst van de Heer nog leven naar de overledenen worden gebracht. Hij geeft hen de hoop op de opstanding als troost. Hierdoor zullen zij hun geliefden weerzien.

Maakt het wat uit wat we geloven?

Wat wij regelmatig horen, is dat het toch niet uitmaakt of je nou gelooft dat we bij de dood naar de hemel gaan, of dat je opstaat en dan naar de hemel gaat of in het Koninkrijk op aarde bent. Het gaat er toch om dat je gelooft dat dood niet definitief dood is en er een eeuwig vervolg is. Met dit laatste kan ik het helemaal eens zijn, maar niet met het eerste. Omdat ik er geen theoretisch verhaal van wil maken, ga ik daar nu niet alle redenen voor aanvoeren. Waar het mij nu om gaat, is dat het Jezus en de apostelen heel veel uitmaakt!

Zowel groepen Joden als Grieken waren van mening dat er geen opstanding van de doden is. Die Joden omdat zij dachten dat dood dood was, en Grieken vanwege hun geloof in een eeuwig levende ziel, die bij de dood wordt bevrijd uit de kerker van het lichaam. Waarom dan een opstanding? Om een ziel die de gelukzaligheid heeft gekend te verenigen met een lichaam? Dat Jezus en de apostelen hiermee werden geconfronteerd en er aandacht aan besteedden, maakt het ons mogelijk te zien waar het werkelijk om gaat.

4 leven in *Verwachting* en hoop

b. Geloven in de opstanding

Jezus' bewijs voor de opstanding

Het begint met een groep Sadduceeën “die beweren dat er geen opstanding uit de doden is” en Jezus – om hun gelijk aan te tonen – vragen wie na de opstanding de man is van een vrouw die zeven mannen had. Maar Jezus spreekt hen toe: “U dwaalt”! Om de redenen: “Blijkbaar kent u de Schriften niet, en de macht van God evenmin”. Wat hadden zij dan moeten weten? “Bij de opstanding trouwen mensen niet”. Hoe hadden zij dat kunnen weten? “Hebt u niet gelezen wat God u over de opstanding van de doden heeft gezegd? Dit is wat Hij zei: ‘Ik ben de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob’ Hij is geen God van doden, maar van levenden”. Voor velen is dit het bewijs dat als God de God van levenden is, deze mannen nu nog leven. Maar Jezus wil juist bewijzen dat zij moeten opstaan om te leven. In Lucas wordt dit nog duidelijker, als Jezus eraan toevoegt: “ze zijn kinderen van God omdat ze deel hebben aan de opstanding” (Mat 22: 23-32 en Luc 20:27-38). Doelde Paulus hierop, toen hij over Abraham schreef: “God, op wie hij vertrouwde, die de doden levend maakt en in het leven roept wat niet bestaat” (Rom 4:17)? Al is hij al lang tot stof vergaan, de Schepper kan hem opnieuw maken. En moet dat ook, om Zijn belofte na te komen dat hij de aarde zal beërven.

“Geloof je dat?”

Toen Jezus opriep te zorgen voor de armen, en niet alleen om te gaan met wie je wat kunnen terugdoen, zei Hij: “u zult ervoor beloond worden bij de opstanding van de rechtvaardigen” (Luc 14:14). Bij de opstanding zal ‘het loon’ gegeven worden; niet eerder. Dat geloof vroeg Hij van Maria en Martha, toen hun broer Lazarus was gestorven: “Je broer zal uit de dood opstaan ... Wie in Mij gelooft, zal leven, ook wanneer hij sterft ... Geloof je dat?” (Joh 11:22-24). Dat geloof hoopt Jezus te vinden bij Zijn wederkomst.

Wanneer de apostelen in Jeruzalem het evangelie prediken, maakt de opstanding van doden daar onlosmakelijk deel van uit. Zij worden er zelfs om gevangengezet; want weer die Sadduceeën zijn “hevig onttstemd omdat ze ... de opstanding uit de doden verkondigden **op grond van** wat er met Jezus was gebeurd” (Hand 4:2). Voor de apostelen was Jezus' opstanding het anker van hun hoop op de opstanding van allen die geloven. Om die reden “bleven” zij “met grote kracht getuigen van de opstanding van de Heer Jezus” (Hand 4:33).

Na zijn gevangenneming moet Paulus voor de Raad verschijnen. Omdat de Farizeeën wel in de opstanding geloven, maar niet in die van Jezus, zegt hij: “ik

b. Geloven in de opstanding

ben een Farizeeër ... en sta hier terecht omwille van de verwachting dat de doden zullen opstaan!” (Hand 23:6,24:21). Met andere woorden: de Sadduceeën geloven dit niet, maar jullie toch zeker wel! Later verdedigt hij zich voor koning Agrippa: “Nu sta ik terecht omdat ik hoop op de vervulling van de belofte die God aan onze voorouders heeft gedaan ... Omwille van deze hoop word ik door de Joden aangeklaagd, majesteit! Waarom is het toch zo moeilijk te geloven dat God mensen uit de dood opwekt” (Hand 26:6-8). Ja, waarom? Hoe is het mogelijk! De christelijke hoop is de opstanding uit de doden als noodzakelijke stap in het beërven van het Koninkrijk op aarde. Want hoe zou Abraham daar anders in komen? Voor die hoop was Paulus bereid gevangenschap en dood te ondergaan. Hij wilde alles doen “om Christus te kennen en de kracht van zijn opstanding en de gemeenschap aan Zijn lijden”. Waarom? “Of ik, aan zijn dood gelijkvormig wordende, zou mogen komen tot de opstanding uit de doden” (Flp 3:10,11). Deze zekere verwachting wilde Paulus ook overbrengen op anderen.

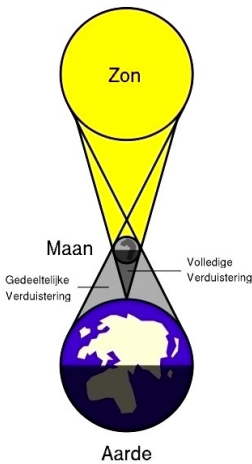
Voor Paulus was geloof zonder opstanding zelfs vergeefs: “Ik herinner u aan het evangelie ... dat uw fundament is en uw redding, als u tenminste vasthoudt aan de boodschap die ik u verkondigd heb. Anders bent u tevergeefs tot geloof gekomen. **Het belangrijkste** dat ik u heb doorgegeven ... : dat Christus voor onze zonden is gestorven ... dat Hij is begraven en op de derde dag is opgewekt” (1 Kor 15:1-4). Waarom moest hij hen daaraan herinneren? Dit blijkt uit de vraag die volgt: “hoe kunnen sommigen van u dan zeggen dat de doden niet zullen opstaan?” (vs 12). Zijn redenering is: “Als de doden niet opstaan, is ook Christus niet opgewekt; en als Christus niet is opgewekt, is onze verkondiging zonder inhoud en uw geloof zinloos” (vs 13,14). Waarom? Omdat hij geen eeuwig leven kende dan door de opstanding! Over de zinloosheid van een geloof dat niet uitgaat van de opstanding gaat hij nog verder (en hij zegt dit niet om de opstanding van Christus als zodanig, maar om het daaraan verbonden geloof dat anderen ook moeten opstaan): “Maar als Christus niet is opgewekt, is uw geloof nutteloos, bent u nog een gevangene van uw zonden en worden de doden die Christus toebehoren niet gered” (vs 17,18). Maar gelukkig “Christus is werkelijk opgewekt, **als de eerste** van de gestorvenen” (vs 20). Er zullen dus meer mensen worden opgewekt; want “zoals wij door Adam allen sterven, zo zullen wij door Christus allen levend worden gemaakt” (vs 22). Wanneer? “Ieder op de voor hem bepaalde tijd: Christus als eerste en daarna, wanneer Hij komt, zij die Hem toebehoren” (vs 23). Dus het tweede ‘allen’ in vers 22 is dus niet ‘allen zonder onderscheid’, maar allen die in aanmerking komen, die Christus toebehoren. Het zou zijn volgelingen dus alles waard moeten zijn Hem toe te behoren, om deel te krijgen aan het eeuwige leven

J.K.D.

Wonderen van de Schepping

Zonsverduistering

Eén van de voornaamste bewijzen voor een Schepper, is hoe in het heelal alles volgens een vast patroon verloopt. Iedere dag gaat de zon 'op' en 'onder'. Elke dag, elke week heeft een vaste duur. Het ene seizoen volgt het andere op. Stelt u zich eens voor, dat morgen de dag geen 24 uur heeft maar 16, en overmorgen maar 8 uur! Dat zou tot chaos leiden. Wij beschouwen het als gewoon dat het patroon blijvend en betrouwbaar is.

Omdat een dergelijke tijdsverbondenheid in het heelal heerst, is het mogelijk bepaalde fenomenen te voorspellen, bijvoorbeeld een *zoneclips*. Op 20 maart hebben wij in Noordwest Europa de kans gehad om, of een totale, of een gedeeltelijke zonsverduistering waar te nemen. Een korte tijd bereikte het licht van de zon ons deel van de aarde niet, omdat de aarde, de maan en de zon op één lijn stonden. De maan stond dus tussen de zon en de aarde in. Dat we niet elke maand een zonsverduistering meemaken, komt omdat de maan geen cirkelvormige maar een ellipsvormige baan om de aarde maakt. De omloopsnelheid is daarom veranderlijk. De bewegingen van de hemellichamen zijn echter te berekenen, zodat Johannes Kepler, die de *hemelmechanica* bestudeerde, ze begin 17^e eeuw in 'wetten' kon vastleggen.

In de Bijbel lezen wij redelijk veel over zonsverduisteringen. Letterlijk in Egypte, toen God de negende plaag van duisternis over Farao bracht. Ook uiteraard toen de Here Jezus aan het kruis hing, en er drie uur lang geen licht was. Liepen deze *eclipsen* volgens het normale patroon? Kennelijk niet, want in beide gevallen was het Pasen of kort daarvoor, wanneer de maan vol zou zijn – en een zonsverduistering kan uiteraard alleen bij Nieuwe Maan plaats vinden. Bovendien duurde de duisternis in Egypte drie dagen, en die op 'Goede Vrijdag' drie uur. Een gewone, totale *eclips* duurt, gezien vanaf dezelfde plaats op aarde, maar zeven minuten.

Geestelijk gesproken stelt een zonsverduistering vaak het komende oordeel van God voor: "De zon verandert in duisternis en de maan in bloed. Dan komt de dag van de HEER, groot en ontzagwekkend." Maar, "dan zal ieder die de naam van de HEER aanroept ontkomen ..." (Joel 2:31,32). Een *eclips* laat zien dat God, als de grote Wetgever van de natuurwetten, nog steeds alles regelt en in zijn hand houdt.

C.T.

Voorbeelden uit de natuurwereld van Gods' grote wijsheid

Verschijningen van Christus

3. Aan Simon Petrus

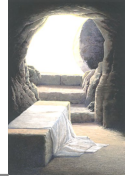
Onder de vrouwen die voor de Here Jezus en de twaalf discipelen hebben gezorgd, en die zijn lichaam de laatste zorg wilden geven die – vanwege het late tijdstip, net voor het aanbreken van de sabbat – bij zijn begrafenis niet mogelijk was, had Maria van Magdala een leidende positie. Haar was de eer gegeven Christus als eerste na zijn opstanding te zien. En haar, misschien in aanwezigheid van andere vrouwen die dichterbij waren gekomen, was de boodschap toevertrouwd dat de discipelen Jezus in Galilea zouden ontmoeten.

Daartegenover had Petrus al lang de leidende positie onder de apostelen ingenomen. In alle drie lijsten van hun namen staat hij voorop: “En dit zijn de namen van de twaalf apostelen: vooreerst Simon, genaamd Petrus” (Mat 10:2). Hij was gewoonlijk de woordvoerder van de anderen. Hij was het die namens hen vroeg: “Zie, wij hebben alles prijsgegeven en zijn U gevolgd; wat zal dan ons deel zijn?” (Mat 19:27). Hij was het die, toen hij Jezus zag lopen over het water van het Meer van Galilea, hetzelfde wilde doen en vroeg: “Beveel mij dan tot U te komen over het water”. En zijn gebrek aan geloof werd zichtbaar voor de ogen van anderen in de boot. Desondanks voelde Petrus zich er zeker van dat hij, wat het ook mocht kosten, de Here trouw zou blijven: “Al zouden allen aanstoot aan U nemen, ik zeker niet!” (Mar 14:29). Juist daarom was zijn val groter dan die van zijn medediscipelen, en zijn bitterheid en teleurstelling intenser.

Wat is die sabbat na de kruisiging een zware dag! Keer op keer ziet Petrus weer de ogen van de Here op hem gericht, en hoort hij – die zo zeker van zichzelf was dat hij zijn Heer trouw zou blijven – zich vloeken en zweren: “Ik ken de mens niet, over wie u spreekt.” De plotselinge komst van Maria, met het bericht dat Jezus’ graf open ligt en dat het lichaam is weggehaald, is – gezien zijn sombere stemming – enigszins een opluchting: het geeft hem tenminste wat te doen. Maar in tegenstelling tot Johannes blijkt hij bij het zien van het graf niet het wonder te begrijpen dat er is gebeurd.

Is hij later daar teruggekeerd? Voelde hij het als zijn verantwoordelijkheid naar Bethanië te gaan, waar hij in het huis van Lazarus misschien andere discipelen zou ontmoeten? En was het op weg daarheen dat die ontmoeting plaats heeft gevonden, die Paulus in zijn opsomming van de getuigen van Christus’ opstanding voorop plaatst: “Hij is begraven en op de derde dag opgewekt, naar de Schriften, en Hij is verschenen aan Cefas, daarna aan de twaalfen” (1 Kor 15:4,5)?

“De Here is waarlijk opgewekt en is aan Simon verschenen”.

Bij hun vertrek uit Jeruzalem naar Emmaüs wisten Kleopas en zijn medereiziger hier niets van. Pas bij hun terugkomst in de stad horen zij van de elf het nieuws dat zij zelf meenden te kunnen vertellen. Want die zijn hen voor met de uitroep: “De Here is waarlijk opgewekt” en met als bewijs hiervan de toevoeging: “en is aan Simon verschenen” (Luc 24:34).

Wat Jezus bij deze gelegenheid tegen Petrus heeft gezegd is niet opgetekend. Bij een latere ontmoeting met de apostelen aan de oever van het meer van Galilea, heeft Jezus in hun tegenwoordigheid Petrus in zijn leidende positie als apostel hersteld. Wij mogen ervan uit gaan dat Jezus bij deze ‘privé ontmoeting’ Petrus’ woorden van berouw en verlangen naar vergeving heeft beantwoord met de verzekering dat Hij het hem had vergeven. Wat Christus ook tegen Petrus gezegd heeft, voor de rest van zijn leven had hij goede redenen om nooit (meer) hoogmoedig en overmoedig te zijn. Sommige van de voornaamste dienaars van de Here – bijvoorbeeld David en Paulus – hebben zwaar gefaald en hebben veel vergeving ontvangen. En het besef daarvan en hun dankbaarheid hiervoor, met het verlangen het voortaan beter te doen, is een blijvende drijfveer in hun leven geworden. Jezus’ verschijning aan Petrus heeft ook bijgedragen aan de overtuiging waarmee hij op de Pinksterdag heeft kunnen verkondigen: “Deze Jezus heeft God opgewekt, waarvan wij allen getuigen zijn” (Hand 2:32).

A.H.

In het vorige artikel zagen we dat Jezus door de twee Emmaüsgangers “herkend was bij het breken van het brood”. Hierin lag een belofte voor de toekomst. Bij de Pascha viering in de bovenzaal had Jezus een nieuwe herinneringsmaaltijd voor zijn gemeente ingesteld. Bij de wekelijkse broodbreking zouden zij een grotere verlossing gedenken dan Israëls bevrijding uit zijn dwangarbeid in Egypte. Het brood en de wijn zouden de zichtbare tekens zijn van het nieuwe verbond in Christus’ offerdood. Door de eeuwen heen zouden gelovigen bij deze gelegenheid bij uitnemendheid de genadige belofte ervaren: “Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij” (Op 3:20) en: “waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden” (Mat 18:20). Door de eeuwen heen zou Hij Zich telkens weer bekend maken bij het breken van het brood.

Ontmoeting met:

Na zijn belofte aan God ging Josia vol ijver aan het werk. Hij maakte een einde aan de afgoderij en liet daarvan niets over. In 2 Koningen 23 vinden we een indrukwekkende opsomming van zijn daden. Het gereedschap voor de verering van Baäl, de Asjera, en de hemellichamen moest er het eerst aan geloven. Alles werd in het Kidrondal verbrand (vs. 4). Vervolgens werden de afgodpriesters en zij, die de offers voor zon, maan en sterren ontstaken, naar huis gestuurd (vs. 5). Daarna verwijderde hij de 'gewijde paal' uit het huis van de HEER en liet die vernietigen (vs. 6). Bij de dienst voor Asjera werd ontucht gepleegd en de verblijven – nota bene in het huis van de HEER in Jeruzalem – van de aan ontucht gewijde mannen werden afgebroken (vs.7). Ook maakte Josia een eind aan het offeren op de 'hoogten'. Hiermee is niet afgoderij bedoeld, maar het offeren aan de HEER op hoge plaatsen in het land, en niet - zoals de HEER bepaald had – in Jeruzalem. De offerplaats Tofeth in het dal Ben-Hinnom werd verontreinigd. In dit dal werden kinderen verbrand ter ere van Moloch. Hoe was het mogelijk, dat het volk van God hun kinderen offerde aan afgoden! In Juda was ook een hele zonne-eredienst ingevoerd. Er waren hier paarden voor gekocht, die de zonnewagen – waarmee de zon langs de hemel reed – moesten trekken. Josia verbrandde deze wagen, en de gewijde paarden liet hij weghalen (vs. 11). De hoogten, die Salomo voor de goden van zijn vreemde vrouwen had laten bouwen, liet hij verontreinigen. Ook het altaar in Bethel, waarmee de afval van het tienstammenrijk begon (de zonde van Jerobeam – 1 Kon 12:27-30), liet hij afbreken, nadat hij de beenderen van de daar begraven afgodspriesters er op verbrand had (2 Kon 23:15,16). Zo ging het woord van een profeet uit Juda, dat hij sprak op het moment dat Jerobeam een offer wilde brengen, letterlijk in vervulling: “Op bevel van de HEER riep hij tegen het altaar: ‘Altaar! Altaar! Dit zegt de HEER: In de familie van David zal een zoon worden geboren, Josia geheten. Op jou zal deze Josia de priesters van de offerplaatsen, die wierook op je branden, ten offer brengen. Op jou zal het gebeente van mensen worden verbrand’” (1 Kon 13:2). Het graf van die profeet, die daar ook begraven was, werd echter niet geschonden (2 Kon 23:17,18). Zelfs buiten het eigenlijke gebied van Juda voerde Josia zijn hervormingen

Josia (2)

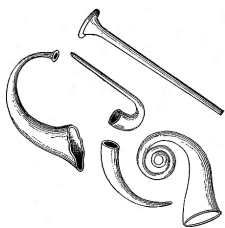
door. Hij vernietigde de tempels in het gebied van Samaria; en de priesters, die zich daarin aan afgoderij overgaven, doodde hij (vs. 19,20). En ten slotte lezen we nog dat hij alle dodenbezweerders en waarzeggers, en de terafim (huisgoden) enz. wegdeed uit het land.

Na deze grondige reiniging van het land is het volk klaar om feest te vieren. En wat is er op dat moment geschikter dan het Pascha feest! Na de verlossing van alle afgoderij, een vernieuwing van het verbond. Josia viert het Pascha op de manier zoals God Mozes voorgescreven had. Er worden in 2 Kronieken 35 allerlei kleine bijzonderheden vermeld, die heel belangrijk zijn. Zo vierden ze het feest op de veertiende van de eerste maand. Dus op de juiste, door God bepaalde dag. De koning gaf bevel de ark op zijn plaats te zetten, en de priesters en de levieten moesten de hun toegewezen taak vervullen. Daarbij valt op dat Josia wijst op de voorschriften van David, Salomo en Mozes (vs. 4-6). Door de gulle gaven van de koning en de vorsten kon iedereen aan het grote feest deelnemen: “Alle aanwezige Israëlieten vierden Pesach en daarna het feest van het Ongedesemde brood, zeven dagen lang. Sinds de dagen van de profeet Samuël was Pesach in Israël niet meer op deze manier gevierd”.

“Na dit alles, nadat Josia in de tempel orde op zaken had gesteld, gebeurde het dat koning Necho van Egypte optrok om slag te leveren bij Karkemis aan de Eufraat” (vs 20). Maar tussen vers 19 en 20 zit 13 jaar. Josia is intussen veranderd. Deze oorlog had hij aan God over moeten laten. “Wat wilt u van mij, koning van Juda? Het is niet tegen u dat ik optrek ... U kunt u beter niet mengen in de zaken van God” (vs. 21). Maar Josia ging zijn eigen gang. Zonder God te vragen maakte hij een plan en bedacht een list: “Hij vermomde zich”. Daarom kon hij ook niet rekenen op de bescherming van God, en sneuvelde – tot groot verdriet van zijn volk. We lezen zelfs: “En Jeremia zong een klaaglied op Josia en al de zangers en zangeressen gewaagden van Josia in hun klaagzangen, tot heden toe” (vs. 25).

Aan het eind van onze ontmoeting met deze bijzondere man, dit mooie getuigenis over hem: “Vóór hem is er geen koning geweest, die zich zo tot de HERE keerde met zijn ganse hart, zijn ganse ziel en zijn ganse kracht, naar de gehele wet van Mozes; en na hem stond zijns gelijke niet op” (2 Kon 23:25).

N.D.

Muziek

in de Bijbel

Blij en vol goede moed vertrekt het volk Israel uit Egypte. Eindelijk verlost van slavernij en op weg naar het beloofde land. Maar hun blijdschap en moed verdwijnen al snel als sneeuw voor de zon. Ze zitten klem: voor hen ligt een watermassa en achter hen komt het leger van Farao aangesnel. Nu zullen ze zeker worden gedood, of weer teruggebracht naar Egypte. Ze schreeuwen het uit van angst. Maar God weet wat Hij zal doen, Zijn plan staat vast. Plotseling verdwijnt voor hun ogen het water, en veilig lopen ze de naar de overkant. Het leger dat de zelfde weg neemt, haalt de overkant niet. Zodra Israël veilig aan de overkant is, stroomt het water terug, en het leger van Egypte komt om.

Terwijl iedereen nog bijkomt van de spanningen en emoties, begint Mozes een prachtig lied te zingen. Zijn lied is het eerste lied in de Bijbel (Exodus 15). Hiermee begint Mozes de reis door de woestijn. Dit lied wordt niet alleen door Mozes gezongen, het is een beurtzang. De mannen zingen met Mozes mee, de vrouwen zingen een refrein. Mirjam, de zus van Mozes, neemt hierbij de leiding.

Na elk couplet pakt zij de tamboerijn en zingt een refrein, waarop de vrouwen haar voorbeeld volgen.

Zingen en dansen werd vaak bij speciale gelegenheden gedaan. We lezen in Genesis 31:27 over de vlucht van Jakob. Laban, zijn schoonvader, was boos en zei dat hij het hem kwalijk nam dat hij geen feestelijk afscheid van hem, zijn dochters en kleinkinderen had kunnen nemen. Een feestelijk afscheid was heel gebruikelijk in die tijd. "Ik zou je een feestelijk afscheid hebben bezorgd; er zou gezongen zijn en op de tamboerijn en de lier zijn gespeeld". Jakob mocht na 21 jaar werken voor Laban weer naar zijn geboorteland terug gaan. In Genesis 35:12 krijgt hij van God de belofte: "Ik geef jou het land dat ik aan Abraham en aan Isaäk heb gegeven; ook aan je nakomelingen geef ik dit land". Nu na een lange tijd van slavernij staat zijn nageslacht op het punt naar dit land te gaan. Met zang en dans begint de reis. Vanaf dat moment lezen we regelmatig dat na een overwinning, vrouwen dansend en zingend de mannen tegemoet gaan terwijl ze op tamboerijnen spelen. Het werkwoord

8. Liederen (1)

“zingen” in Exodus 15:1 staat in het Hebreeuws in het enkelvoud. Dat betekent, dat zij het als een eenheid, “als één man” gezongen hebben. Wat een indrukwekkend moment moet dat geweest zijn! Niet alleen de zang en dans zijn indrukwekkend ook de woorden maken diepe indruk op het volk. Het is een lied van verlossing, een lied van een heel nieuwe begin.

De eerste verzen zijn een lofprijzing aan de HEER: “Hij is mijn God, hem wil ik eren, de God van mijn vader, hem loof en prijs ik”(vs 2). Het is dus een lofzang. In de volgende verzen wordt verteld wat de HEER allemaal heeft gedaan. Zijn machtige daden als ‘Krijgsheld’. De uittocht uit Egypte en de tocht door de Rode Zee. Want het volk mag dit nooit vergeten. Steeds weer moeten ze aan die verlossing herinnerd worden. Mozes laat het volk op begrijpelijke manier zien dat God als een Vader voor hen zorgt. Hij spreekt over Gods hand, Gods neus (vs 6,8,10). Het is een typisch oosters lied. De oosterse dichtkunst liet in één vers hetzelfde vaak op twee verschillende manieren zeggen, zoals in dit lied ook te zien is. Bij het lezen zult u dat zeker herkennen. Mozes zingt niet alleen over wat de HEER deed. Hij mag ook profeteren wat God nog zal doen: Hij zal hen leiden naar Zijn heilige woning (vs 17). Hun redding zal overal voor angst zorgen: “Alle volken hoorden het, alle volken huiverden” (vs 14). Heel bijzonder is, dat Mozes het koningschap van God bezingt: “De HEER is koning voor eeuwig en altijd!” (vs 18).

Voor eeuwig en altijd, een vooruitblik op het koningschap van Jezus Christus. In het laatste boek van de Bijbel, het boek Openbaring, komt het lied van Mozes in hoofdstuk 15 weer terug. De overwinnaars zingen het lied van Mozes en van het Lam. De verzen 1-4 hebben een grote gelijkenis met de situatie in Exodus 14 en 15. Daar werden Israëlieten door de zee heen verlost van de Egyptenaren. Daarna zongen ze lofliederen onder begeleiding van muziekinstrumenten. Nu staan er opnieuw verlost, die lofliederen zingen onder begeleiding van muziekinstrumenten. Het is een herhaling van wat er aan de oever van de Rode Zee gebeurde. De overwinnaars in Openbaring zijn zij, die God in alle beproevingen trouw gebleven zijn. Zij zingen het lied van de verlost ‘Het lied van Mozes’. Maar hier wordt het ook het lied van het Lam genoemd. Het Lam dat de slavernij van de zonde overwonnen heeft. De Koning die u en mij uitnodigt om straks het lied van de verlost te zingen bij Zijn komst.

N.D.

5. Vergiffenis

Aan vergeving zijn voorwaarden verbonden

In één ding zijn alle volgelingen van Jezus aan elkaar gelijk: zij hebben allen Gods vergiffenis nodig. Sommigen zijn van mening dat die volledig is en vrijelijk wordt gegeven, in de zin van niet aan voorwaarden gebonden. Gods vergeving is inderdaad volledig en vrijelijk, maar er zijn wel degelijk voorwaarden. Het is geen kwestie van een stempeltje of etiketje op uw hand of op uw voorhoofd. Vergeving is er voor mensen die tot berouw komen. De voorwaarden zijn niet willekeurig – zij vormen een essentieel onderdeel van het hele proces van behoudenis. Het is moeilijk een drenkeling te redden als deze zich niet wil overgeven aan de noodzakelijke handelingen voor het redden van een leven. De analogie is niet volmaakt, maar wat in het geval van de drenkeling moeilijk is, is onmogelijk in dat van de mens die zondigt als hij of zij zich niet wil overgeven aan de levensreddende principes. God kan ons niet tegen onze wil vergiffenis schenken. En dat laat ons inzien dat vergiffenis aan voorwaarden is gebonden. Maar welke zijn dat dan?

In de eerste plaats moet er een schuldbelijdenis zijn. Johannes zegt onomwonden: “Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om onze zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid” (1 Joh 1:9). Vervolgens moet er diep berouw zijn. David zegt in een psalm over vergeving: “Een verbroken en verbrijzeld hart veracht U niet, o God” (Ps 51:19). Paulus schrijft het aan de Korintiërs: “De droefheid naar Gods wil brengt onberouwelijke inkeer tot heil” (2 Kor 7:10). Ons gezond verstand leert ons dat ‘berouwelijke’ inkeer te maken heeft met betoon van spijt over wat u hebt gedaan of gezegd. Dan, in de derde plaats, moet er een voornemen tot beterschap, verandering, zijn – dat is een ernstig streven om te vermijden opnieuw die zonde te begaan waarvoor u vergeving hebt gevraagd. Vergeving wordt niet gegeven met als voorwaarde dat die zonde nooit meer wordt begaan, maar God verwacht wel dat u het oprechte voornemen hebt die zonde niet meer te doen.

Er is een oud verhaal over een ter dood veroordeelde die op het laatste moment gratie zou krijgen. Voordat hem de gratieverlening werd overhandigd, stelde men hem de vraag wat hij zou doen na zijn in vrijheidstelling. Hij zei dat hij dan de rechter en de kroongetuige zou doden. De kwijtschelding van zijn straf werd ingetrokken, omdat invrijheidstelling alleen geldt voor iemand die bereid is niet opnieuw ‘in de fout’ te gaan. Streven naar reiniging en tegelijkertijd van plan zijn tot de oude zonde terug te keren, ontkracht het proces van behoudenis al meteen bij het begin. Pe-

kracht van discipelschap

trus gebruikt een schokkend beeld om dit te laten doordringen. Hij zegt dat deze manier van doen is als een hond die naar zijn uitbraaksel terugkeert. Dus er moet een oprecht voornemen zijn tot verandering, tot hervorming en vernieuwing. De realiteit is echter, helaas, dat wij moeten toegeven genoodzaakt te zijn steeds opnieuw dezelfde zonden te belijden. Maar het is één ding zich in te spannen om te slagen, en desondanks te falen door zwakheid en vol verdriet onze mislukking te haten, en iets heel anders te falen door de gelegenheid tot zondigen opzettelijk te zoeken.

In de vierde plaats vereist vergeving de bereidheid om anderen te vergeven. Jezus zei dit op de man af: “Want indien u de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u vergeven” (Mat 6:14). Hij treedt in bijzonderheden in de gelijkenis over een slaaf die vergiffenis heeft ontvangen maar zelf niet bereid is te vergeven, en zijn veroordeling vanwege zijn verharde hart: “Alzo zal ook mijn hemelse Vader u doen, indien u niet, een ieder zijn broeder, van harte vergeeft (Mat 18:35). Dit onderwijs wordt nog versterkt door het geval in Matteüs 5, van de man die een gave naar het altaar brengt en zich daar herinnert dat hij van zijn broeder vervreemd is. Hij moet zijn gave bij het altaar laten en zijn broeder vergiffenis schenken, voordat zijn offer in de hemel kan worden aangenomen. Dus de conclusie is dat, indien u vergeving wilt ontvangen, u eerst uw broeder in het geloof vergeving moet schenken. Zolang u dit hem onthoudt, vormt dit een beletsel voor de vergeving van uw zonden.

Belijdenis van zonden

We richten nu onze aandacht nog even op belijdenis. Psalm 32 openbaart hierover: “Welzalig hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is; welzalig de mens, wie de Here de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is.” Wat is bedrog in dit verband? Is het niet de poging om de overtreding te verbergen of te bedekken? Ons stilhouden waar we open en oprecht zouden moeten zijn? Misleiding met het doel te verbergen? Op het eerste gezicht zouden we kunnen zeggen dat het onmogelijk is God te bedriegen – maar dat doen we wel. Want hoe vaak zeggen we niet dat de verkeerde dingen die we doen niet zo slecht zijn als ze lijken? Hoe vaak geven we niet mooie namen aan twijfelachtige praktijken, om ze geloofwaardig te laten schijnen? Hoe vaak wekken we niet de indruk, zelfs in onze belijdenis, dat wij dit deden, maar anderen dat in dezelfde omstandigheden misschien ook gedaan zouden hebben? Hoe vaak proberen we niet, op de een of andere manier, onze fouten te rechtvaardigen om de belijdenis gemakkelijker en de schuld lichter te maken?

---

de vernieuwende kracht van discipelschap

Geen schuilplaats voor de zonde

Dit is bedrog – bedrog tegenover de alwetende God nota bene. Uit Psalm 32 blijkt duidelijk dat waar bedrog is, er geen vergeving is. Wanneer we deze psalm heel zorgvuldig lezen, krijgen we de indruk dat de schuld zelfs nog groter wordt wanneer bedrog wordt gepleegd. Het is één ding te zondigen, maar het is nog erger de zonde te rechtvaardigen of te proberen haar te verbergen of te ontkennen. De psalmist – David – zegt dat, toen hij dit deed, hem iets vreemds overkwam: “Zolang ik zweeg, kwijnde mijn gebeente weg onder mijn gemjammer de ganse dag. Want dag en nacht drukte uw hand zwaar op mij, mijn merg verdroogde als in zomerse hitte” (vzn 3 en 4). Het lijkt alsof, toen hij de zonde probeerde te verbergen, te vergeten en de kop in te drukken, God hem geen rust gaf. De hand van God maakte het hem lastig. Hij wenste de herinnering aan zijn daad tot zwijgen te brengen, maar door God bleef hij zich er levendig van bewust en kende hij geen vrede. God maakte dat zijn duistere zonde hem niet met rust liet. God wilde zijn zonde niet zomaar vergeten. Daarom liet Hij, wanneer David op het punt stond te vergeten, de gewetensstrijd in zijn hart weer opblaaien. Kortom: hij voelde zich ellendig. Let eens op hoe hij dit beschrijft: “Mijn merg verdroogde als in zomerse hitte.” Dit is het beeld van een boom zonder sappen, verdord en weggkwijnend, levend maar door droogte geteisterd. Dit is de methode die God gebruikt voor een mens die zijn of haar zonde niet wil erkennen. Het mag dan streng lijken – en dat is het ook – maar Hij is vol zorgzaam mededogen. Kijk eens naar het resultaat: “Ik zei: Ik zal de HERE mijn overtredingen belijden, en U vergaf de schuld van mijn zonden” (vs 5). Opvallend is hoe snel God antwoord gaf. Zodra David besloot te belijden, kwam de vergeving: “Ik zei ... en U vergaf”. Er was geen wachttijd tot God een beslissing zou hebben genomen. Zij werd niet uitgesteld tot de sabbatdienst. Zodra van het bedrog was afgezien, werd de zonde vergeven. Toen het bedrog ten einde was gekomen, werd de verontreiniging uitgewist. Precies op het moment waarop een houding van onderwerping werd getoond, handelde God.

Dit komt precies overeen met de gelijkenis van de verloren zoon. Als de jongen zegt: “Ik zal opstaan en naar mijn vader gaan” gaat zijn vader hem al tegemoet. Hij hoeft niet te wachten tot hij bij de vader is gekomen en knielt en boete doet. Zelfs zijn belijdenis wordt in liefde gesmoord. Vergeving wordt snel en vrijelijk geschonken, wanneer de obstakels uit de weg zijn geruimd. In een moment, een ogenblik, zo snel als het licht, zelfs nog sneller, zo zacht en teer als de eerste gloed van de dageraad, wordt de vrijspraak over de schuldige uitgesproken

5. Vergiffenis

... zoals wij onze schuldenaren vergeven

Bedrog is één beletsel voor vergeving. Maar het niet voldoen aan de voorwaarde uw broeders en zusters in het geloof te vergeven is een andere belemmering. De man in Matteüs 5 nadert tot het altaar. We moeten daarbij begrijpen dat het voornaamste doel van het naderen tot het altaar is: vergeving zoeken. Bij het altaar is geen plaats zich te verbergen. Het is een toevlucht, maar geen plaats voor bedrog. Daar bevinden de mensen zich in het licht van Gods aanwezigheid. Het is de plaats voor belijdenis, niet voor excuses. Jezus toont dat het de plaats is waar de wil tot handelen wordt geprikkeld. Zelfonderzoek brengt een beletsel aan het licht: een niet overbrugde kloof in het leven van de boeteling. De gave moet wachten. In zijn omstandigheden tot God naderen zou betekenen dat hij zich van Hem verwijdert: "Laat uw gave daar, vóór het altaar." Hierin ligt het geheimenis. Naar uw broeder gaan is nodig om tot God te naderen. Het zal misschien inhouden dat u uw trots moet kruisigen, maar dat is wat zij verdient. Denk eraan dat u niet alleen omwille van uzelf gaat, maar ook omwille van uw broeder. Uw vergevingsgezindheid zal zijn wrok doen verdwijnen. Zijn vergeving zal een eind maken aan uw geringschatting. Als u elkaar tegemoet komt in een geest van liefdevolle verdraagzaamheid, is er een grote zegen in voorbereiding. Luister naar de verwelcoming: "Kom en offer daarna uw gave." Gods genade kan nu de zonde wegnemen. Als berouwvol mens bent u nu open, eerlijk en oprecht. U bent in het licht gaan staan en dus is er gemeenschap met de hemel. Er is vrijspraak verleend omdat u uw broeder hebt vergeven.

Dit is dus zeer fundamenteel. Een mentaliteit van onbereidwilligheid tot vergeving van anderen, brengt met zich mee dat er geen vergeving is voor onze zonden. De kloof tussen broeders en zusters in het geloof in stand houden, terwijl die overbrugd zou kunnen worden, betekent een vloek op uw geloofsleven. Veronachtzaming van onderlinge vergeving verhardt het geweten. De geest verziekt en de kwaadwilligheid neemt toe. Er is uitstel van genade en het bedrog breidt zich uit. De noodzaak voor vergeving roept iedere discipel op zijn gevoelens ten opzichte van Gods andere kinderen te onderzoeken. Een geest die niet tot vergeving bereid is, is er de oorzaak van dat de last van niet vergeven zonde blijft en groter wordt. Hier is geen ruimte voor veronachtzaming; daar is de zaak te ernstig voor.

Vergeving kunnen we niet verdienen; alleen blij en dankbaar ontvangen. Als u een bezwaard hart hebt, doe dan de beletsels voor vergeving weg; dan zult u de vreugde kennen van vergeving en vrede in uw hart vinden. Zo werkt de vernieuwende kracht van discipelschap. D.G./A.H./J.K.D.

Leven na de dood

3. Mijn lossen leeft

*Maar ik weet: mijn Lossen leeft
en ten laatste zal Hij
op het stof optreden.*

*Nadat mijn huid
aldus geschonden is,
zal ik uit mijn vlees
God aanschouwen,
die ik zelf mij*

*ten goede aanschouwen zal,
die mijn eigen ogen zullen zien
en niet een vreemde (Job 19:25-27).*

Toen hij door een reeks zware rampen werd getroffen, vervloekte Job zijn geboortedag en verlangde hij te mogen sterven. De eeuwige dood leek hem een verkieslijke vlucht uit zijn misère. In de loop van zijn gesprekken met de drie vrienden komt Job geleidelijk tot een rustiger voorstelling van de dood. Nog steeds verlangt hij heen te gaan, maar hij vraagt zich nu af of er na de dood niet een tijd zal komen dat hij opnieuw zal leven. Hij voelt zich als een klein kind: vader is vreselijk boos, maar hijzelf weet niet waarom. Als hij nu maar kon wegkruipen totdat de bui over was, en een vriendelijke stem hem in de zo vertrouwde vaderarmen terug zou roepen! “Och, of U mij in het dodenrijk wilde versterken, mij verbergen, totdat uw toorn geweken was ... U zou roepen en ik zou U antwoorden, naar het maaksel van uw handen zou U verlangen” (Job 14:13-15).

“Ik weet ...”

Wat is de oorzaak van de zekerheid waarin Job nog later zijn stellige hoop op de opstanding uitroept: “Ik weet dat mijn Lossen leeft”? Het is niet toevallig dat hij zojuist naar het dieptepunt van zijn verdriet is weggezonden. Hij, die gedurende zoveel jaren omringd was geweest door hem vriendelijk gezind gezelschap, is nu door iedereen verlaten. Zijn kennissen, vrienden, huisgenoten, slaven, zelfs zijn vrouw, hebben hem allen in de steek gelaten: “Allen die betrouwbaar met mij omgingen, schuwen mij, en zij die ik liefhad, hebben zich tegen mij gekeerd” (19:19). Dan blijft er maar Eén over: God die hem zo zwaar gekastijd heeft, maar die Job toch niet uit zijn leven kan loslaten.

Leven door de opstanding

De herinnering aan jaren van zegenrijke gemeenschap met de Here was geen illusie; en daarin ligt de zekerheid dat God hem, ondanks zijn onverklaarbare toorn, niet voorgoed in de steek zal laten. We dringen hier door tot de kern van de Oudtestamentische hoop op eeuwig leven: de levende God zal allen die naar waarheid en geest met Hem wandelen, uit het graf terugbrengen, zodat de vroegere relatie voortgezet kan worden in nieuw en volmaakt leven.

A.H.

begrijpend

Psalm 86

zingen

Doe aan mij een teken ten goede

Psalm 86, “Een gebed van David”, is de enige psalm van David in Boek 3 (dat de Psalmen 73 t/m 89 bevat). Daarom vragen velen zich af of deze psalm, midden in een groep psalmen van de Korachieten, inderdaad wel door David werd geschreven.

Het merendeel van de verzen is terug te vinden in psalmen van David. Als David deze psalm niet zelf schreef, moet iemand in later tijd zulke verzen hebben overgenomen om daaruit een hele nieuwe psalm op te bouwen. Zo stonden bijvoorbeeld de openingswoorden “Neig uw oor, o HERE” in Psalm 31:3. De zin “Tot U, Here, hef ik mijn ziel op” (86:4) stond ook al in 25:1. De woorden “Ik zal U loven Here, mijn God, met mijn ganse hart” (86:12) is al in 9:2 te vinden. “Een bende van geweldenaars staat mij naar het leven” (86:14) is een weerklank van Psalm 54:5. Enzovoorts. De woorden zijn dus grotendeels van David, maar heeft mogelijk iemand anders deze nieuwe psalm met ‘oude’ woorden samengesteld.

Wie kan deze schrijver dan zijn geweest? Het moet iemand zijn die vertrouwd was met de psalmen van David. Dat kan één van de Korachieten zijn, maar ik denk eerder aan koning Hizkia. De woorden van David passen heel goed op de ervaringen van Hizkia. “Ik ben ellendig en arm” (v. 1) kan de tijd van zijn dodelijke ziekte beschrijven. Zijn vrees voor de dreiging van Sanherib, de koning van Assur die voor de muren van Jeruzalem stond, is te horen in de volgende verzen: “Ten dage mijner benauwdheid roep ik U aan ... O God, overmoedigen maken zich tegen mij op, een bende van geweldenaars staat mij naar het leven” (v. 7,14). In Jesaja 38:9,10 hebben wij het “Geschrift van Hizkia, toen hij ziek geweest en van zijn ziekte hersteld was. Ik zeide: In de bloei mijner dagen moet ik heengaan *door de poorten van het dodenrijk*”. In Psalm 86 uit de koning dan zijn dank aan God voor zijn genezing, in woorden die hiermee overeenkomen: “Gij toch hebt mijn ziel gered *uit het zeer diepe dodenrijk*” (v.13). Vers 17, “Doe aan mij *een teken* ten goede”, is echter doorslaggevend. Want in Jesaja 38:7,8 staat: “Dit zal u *het teken* zijn ... Ik doe de schaduw ... op de trap van Achaz ... weer tien treden teruggaan”. Voor Hizkia was dit een teken dat God 15 jaren aan zijn levensdagen zou toevoegen, en in Psalm 86 horen we hiervan dan een weerklank.

J.M.

wie de tekst van de Psalmen kent en begrijpt,

zal God met nog grotere vreugde lofzingen

Fundamentele begrippen

20. De satan (samenvatting)

De afgelopen twee en een half jaar zijn 12 artikelen gewijd aan de betekenis van 'de satan' in het Oude en het Nieuwe Testament. Dat lijkt veel, maar het is bij zo'n controversieel onderwerp beter rustig alle passages te bekijken, dan snelle conclusies te trekken. Gezien deze lange tijd en de vele uitleg, is het begrijpelijk als u het gevoel heeft het overzicht een beetje kwijt te zijn. Het lijkt ons daarom goed, alvorens over te gaan tot de betekenis van 'de duivel' in het Nieuwe Testament, een (lange) samenvatting te geven van wat we hebben gevonden over 'de satan'.

Het Hebreeuwse woord in het Oude Testament

'Satan' kan in het Hebreeuws zowel een zelfstandig naamwoord als een werkwoord zijn. Het heeft de betekenis van iemand die tegenover je staat, in de zin van een tegenstander (bijvoorbeeld in de strijd) of de tegenpartij in een rechtszaak (vertegenwoordigd door de aanklager). Het woord komt 32 maal voor, waarvan 14 in de eerste twee hoofdstukken van het boek Job. Het zijn de volgende plaatsen:

Als zelfstandig naamwoord:

Numeri 22:22; 1 Samuel 29:4; 2 Samuel 19:22; 1 Koningen 5: 4; 11:14, 23, 25; 1 Kronieken 21:1; Job hoofdstukken 1 en 2 (14x); Psalm 109:6; Zacharia 3 (3x).

Als werkwoord:

Psalm 38:20, 71:13, 109: 4, 20, 29; Zacharia 3:1.

Omdat Gods openbaring in het Oude Testament de basis is voor het verstaan van Zijn heilswerk in Christus, zullen we altijd daarin naar de sleutel moeten zoeken voor het verstaan van de taal en boodschap van het Nieuwe Testament.

Wat opvalt bij het lezen van de genoemde passages, is dat er nergens sprake is van een bovennatuurlijke kwade macht. Het tegendeel is eerder het geval. In het geval van Bileam in Numeri 22 is **een engel van de Here** zijn 'satan', die hem letterlijk in de weg staat, tegenhoudt om te doen wat hij (tegen de wil van God in) van plan is te doen. In het geval van koning Salomo in 1 Koningen 11 is er zelfs sprake van meerdere 'satans: **menselijke koningen**. In 1 Samuel 29 zien de Filistijnen **David** als hun mogelijke 'satan' als zij willen uittrekken tegen het Israël van koning Saul; dus als iemand die zich tegen hen zou keren als het eenmaal tot een strijd zou komen. In 2 Samuel 19 beschouwt koning David zijn **legeraanvoerders** als zijn 'satans', omdat zij iets willen doen dat tegen Davids rechtvaardigheidsprincipes ingaat. Koning Salomo zegt in 1 Koningen 5 dat er in zijn rijk vrede heerst, omdat zijn vader alle 'satans', **menselijke tegenstanders**, heeft verslagen in de vele oorlogen die hij voerde. In de Psalmen 38, 71 en 109 spreekt David over **mensen uit zijn eigen volk** die hem haten, zich tegen hem verzetten en zijn leven belagen.

In 1 Kronieken 21 ligt de zaak wat ingewikkelder. Daar staat: "Satan keerde zich tegen Israël en zette David aan tot ...". Maar we mogen voor een verklaring hiervan niet zomaar een opvatting uit later tijd toepassen. We moeten die zoeken binnen de normale betekenis van het gebruikte woord, en aan de hand van andere

van het Kwaad

plaatsen in de Bijbel waar meer gezegd wordt over dezelfde gebeurtenis. Nu staat er in de parallelle passage in 2 Samuel 24:1: “ ... de HERE ... zette David tegen hen (Israël) op ...”. Het is aannemelijk dat de tekst in Samuel ouder is dan in Koningen, mogelijk geschreven door de profeet Nathan, die als geen ander wist wat er rond David gebeurde. In ieder geval kan uit de oorzaak – “de toorn van de HERE tegen Israël” – niet anders worden geconcludeerd dan dat God Zijn volk duidelijk wilde maken dat het op de verkeerde weg was. We hoeven echter die ‘satan’ in 1 Kronieken ook niet zomaar terzijde te schuiven. Want het gebruikte woord is zeker toepasselijk, omdat het ons brengt tot die andere betekenis, namelijk aanklager.

Ds. F.J. Pop schreef in *Bijbelse woorden en hun geheim*: ‘Het Hebreeuwse woord voor satan wordt gebezigd voor een figuur uit het Israëlitische recht; de vijandig gezinde aanklager van de rechtbank’. We zien dit in Psalm 109:6, waar het gaat om een **menselijke aanklager** in een rechtszaak. In Zacharia 3 is ook sprake van een aanklager, maar hier is hij een figuur in een symbolische rechtszaak, die handelt om de vraag of de tempel in Jeruzalem terecht herbouwd wordt. De werkelijke aanklagers zijn **bewoners van het land**, die bij de Perzisch-Medische koningen de bouw van de tempel proberen tegen te houden. ‘De satan’ vertegenwoordigt in deze zaak de aanklagers. De engel is de pleiter voor Israël. God doet de uitspraak dat Hij wil dat de tempel wordt herbouwd, omdat Hij “Jeruzalem verkiest”.

Dit brengt ons tot het boek Job. Ook hier is sprake van een symbolische zitting. In dit geval moet hierin Gods rechtvaardigheid worden aangetoond inzake de zegeningen die Hij Job schenkt. Uit het gehele boek blijkt dat zelfs zijn vrienden hem ervan beschuldigen zijn rijkdommen op onrechtvaardige wijze te hebben verkregen. De afgunst van mensen brengen hen tot kwade verdachtmakingen. Maar de beschuldigingen zijn er, en Gods rechtvaardigheid eist dat aan het licht komt of beschuldigingen aan het adres van zijn gunstelingen terecht zijn of niet. De rol van ‘de satan’ in dit boek is dan ook de beschuldigingen uit de omgeving van Job onder Gods aandacht te brengen en vervolgens de beschuldigde te beproeven. In het geval van Job wordt alles wat hij heeft verworven van hem afgenomen, om te zien of hij inderdaad – zoals zijn beschuldigers zeggen – God alleen maar dient omdat Hij hem zoveel geeft, of dat hij Hem ook zonder dat alles trouw blijft. Uit het slot van het boek blijkt het ongelijk van zijn vrienden (‘de satan’ wordt niet meer genoemd!). Job komt uit zijn beproeving met meer geloof en inzicht. ‘De satan’ heeft dus niet gefaald, maar is juist geslaagd in zijn werk. Want hij staat in Gods dienst om te onderzoeken of er een smet kleeft aan Gods gunstelingen, en vervolgens hen te beproeven zodat zij gelouterd worden en behouden worden in het oordeel.

Interessant is het gevoel van Job geheel alleen te staan; dat God hem heeft verlaten, en hij dus nergens naartoe kan gaan in zijn nood. Daarom vraagt hij om een middelaar, een pleitbezorger. Dit is van groot belang in het Nieuwe Testament, om-

Fundamentele begrippen van het Kwaad

dat daar duidelijk blijkt dat God die Pleitbezorger heeft gegeven: Jezus Christus.

De betekenis en lading van het woord in het Nieuwe Testament

Omdat de taal van het Nieuwe Testament een weerklank is van die van het Oude Testament, zullen we daarom aan de hand daarvan de betekenis van 'de satan' in het Nieuwe Testament moeten vinden. Voor een onbevooroordeeld onderzoek is het nodig alles te vergeten wat er wordt gezegd over wie en wat 'de satan' is en te lezen wat er in het verband met de rest van het verhaal staat.

Voordat we dit doen moet het volgende worden gezegd:

1. Het Nieuwe Testament is geschreven in het Grieks. In de tijd van de Heer Jezus en zijn apostelen waren de Hebreeuwse geschriften (ons Oude Testament) al vertaald in het Grieks. Er waren de 'Septuaginta' en de zogenaamde 'Masoretische' tekst. Het Grieks kent het woord *satan* niet. Vertalers (we spreken nu over de 'Septuaginta') zoeken dan naar een woord dat dezelfde inhoud heeft als het woord in de oorspronkelijke tekst. Daarvoor zijn zij gekomen op *diabolos* en de werkwoordsvorm daarvan. De inhoud hiervan is: (be)lasteraar, kwaadspreker, aanklager; vijand, hater. En we herkennen hierin wat we in het Oude Testament zagen over 'de satan'. Opvallend is overigens dat de vertalers in 1 Koningen 11 'satan' onvertaald hebben laten staan.

2. De taal van de Bijbel is heel bijzonder. We vinden er parallellisme, beeldspraak, maar ook personificatie. Dat is iets abstracts voorstellen als een persoon. We zien dat bij de wijsheid in Spreuken, maar ook bij de zonde en de dood in de brieven van Paulus. En zo is het soms ook met het kwaad, dat wordt voorgesteld als een macht die God en Zijn kinderen vijandig gezind is.

3. Ook was het gevaarlijk om in brieven, die meestal door één of meer personen werden gebracht, openlijk te spreken over de concrete vijanden van Christus die de apostelen bedoelden. Daarom gebruikten zij termen die geen bewijs konden vormen bij een aanklacht, maar voor de gelovigen duidelijk waren. In dit verband 'satan' als de Romeinse overheid of de Joodse leiders werden bedoeld.

4. Tijdens de eerste ballingschap is er iets veranderd in de opvattingen van velen in Israël. De profeet Jesaja moest hen waarschuwen dat zij zich in de ballingschap niet mochten inlaten met het idee van de Perzen en Meden, dat er een god is die verantwoordelijk is voor het goede (licht) en een god die verantwoordelijk is voor het kwade (duisternis) dat de mens treft. Maar er is maar één God, die zowel het duister als het licht heeft geschapen. Helaas hebben velen in Israël toch het idee van een kwade macht met goddelijke kracht overgenomen. En zo is het ook het latere christendom ingeslopen. Maar de verantwoordelijkheid voor het kwade dat de mens doet, wordt zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament bij de mens zelf gelegd. In de hof wordt het vonnis over de eerste mens uitgesproken, niet over een satan. Jacobus zegt, om het idee te weerleggen dat, als er maar één God is, je Hem verantwoordelijk maakt voor het kwaad dat een mens doet: "Laat niemand, als hij verzocht wordt, zeggen: Ik word van Godswege verzocht. Want God kan door het kwade niet verzocht worden en Hijzelf brengt ook niemand in verzoeking." En

dan zou je – naar de opvattingen van veel Joden en het latere christendom – verwachten dat hij dan ‘de satan’ of ‘de duivel’ aanwijst als degene die de mensen verzoekt, verleidt tot zonde. Maar dat is niet het geval! Integendeel: “zo vaak iemand verzocht wordt, **komt dit voort uit** de zuiging en verlokking van **zijn eigen** begeerte.” De vetgedrukte woorden maken samen duidelijk dat hier geen ander wesen tussenpast. Het komt dus niet voort uit een ‘satan’ die zuigt en verlost, zodat wij gaan begeren, maar uit onszelf. En dat is een boodschap die de meeste mensen niet graag horen, omdat we dan zelf verantwoordelijk zijn voor onze zonden, en we dus serieuze stappen moeten doen om daarvan verlost te worden. Alleen dan kunnen we, ondanks Gods onherroepelijke doodvonnis over ons, toch bij de komst van Christus opgewekt worden en eeuwig leven ontvangen. En hoe God dat doet vertelt het Nieuwe Testament ons.

Het woord in het Nieuwe Testament

De schrijvers van de nieuwtestamentische geschriften gebruiken het Hebreeuwse woord *satan(as)* regelmatig: 36 maal. Het woord *diabolos*, dat de Septuaginta normaal bezigt, gebruiken deze schrijvers echter precies even vaak (wie er een Concordantie op naslaat zal zeggen dat duivel veel vaker voorkomt, maar in onze vertalingen wordt vaak ‘duivel’ gebezigd waar dat in de grondtekst niet het geval is). Dat kan twee dingen inhouden: ze zijn voor hen synoniem (en we hebben gezien dat dit regelmatig het geval is), of ze hebben een iets andere betekenis of inhoud. De verleiding is groot ze samen te behandelen – en dat hebben we in de artikelen gedaan als ze in hetzelfde verband werden gebruikt (samen of in een parallelle passage – maar we hebben gekozen voor een systematische aanpak per woord of begrip. En daarom kijken we in de volgende artikelen naar ‘de duivel’ (*diabolos*).

Het zou te ver gaan om alle passages in het Nieuwe Testament waarin ‘de satan’ wordt genoemd hier op te sommen, laat staan alles wat we geschreven hebben te herhalen. We kunnen slechts in grote lijnen aangeven wie met ‘de satan’ wordt bedoeld. Wat we in de artikelen hebben gedaan is de oudtestamentische betekenis en inhoud toepassen op alle plaatsen in het Nieuwe Testament waar het woord ‘*satan(as)*’ wordt gebruikt. Dus het gaat altijd om een tegenstander, vijand, tegenpartij, aanklager. Daarna hebben we bekeken wat of wie er in het verband mee wordt bedoeld of kan bedoeld zijn. Dat is de enige legitieme wijze van (consequente) Bijbeluitleg.

Het is eenvoudig vast te stellen dat een deel van het gebruik van het begrip ‘satan’ betrekking heeft op mensen:

- a) Petrus staat Jezus in de weg (Mat 16:23, Mar 8:33).
- b) Joden en de Romeinse overheid verzetten zich tegen het geloof in Jezus (2 Kor 2:10, 1 Tes 2:18, Op 2:13, 3:9; mogelijk 2 Kor 12:7).
- c) Geestelijke tegenstanders en verleiders oefenen invloed uit op de gelovigen in Christus Jezus. In de gelijkenis van de zaaier worden met ‘de satan’ in Marcus 4:15 de schriftgeleerden en Farizeeën bedoeld, die de woorden van Jezus afdoen als van een zondaar of waanzinnige of zelfs bezetene, zodat het geloof in Jezus van de

Fundamentele begrippen van het Kwaad

aanvankelijk enthousiaste mensen verdwijnt. Zie verder Rom 16:20, 2 Kor 11:14, 2 Tes 2:9, 1 Tim 5:15, Op 2:9, 24.

Dan is er de toepassing van het principe dat we bij Job vonden: een functie in Gods louteringsproces. Een volgeling van Christus zou zichzelf steeds vragen als deze moeten stellen: 'waarom doe ik de dingen die ik doe?'; 'ben ik altijd bereid te spreken en te handelen zoals God wil, en niet zoals ik denk dat het ook wel kan?'; 'wat zou ik doen als God iets van mij vraagt dat geheel tegen mijn verwachtingen ingaat, waar ik tegenop zie?'. Want Gods beproeving is gericht op wat wij menen te hebben en waarin wij denken 'goed' te zijn. Ook Jezus werd beproefd: wat zou Hij doen met de grote gave en beloften die God Hem had gegeven. Hij moest steeds kiezen wat Hij zou doen en hoe (Mar 14:36). Zijn motto daarbij was: "Niet wat Ik wil, maar wat U wilt". Als Jezus wordt gedoopt, ontvangt Hij het grootste dat God kan schenken: Zijn heilige Geest. Daarbij klinkt een stem "U bent mijn Zoon, de geliefde; in U heb Ik mijn welbehagen" (Mar 1:11). **Diezelfde Geest** dringt Hem ertoe naar de woestijn te gaan (vs. 12). Daar doet 'de satan' zijn beproevingswerk, zoals we dat bij Job hebben gezien. Daaruit moet blijken of Jezus het inderdaad waard is Gods Zoon genoemd te worden (en God dus rechtvaardig is in Zijn keuze), en Hij in staat is het werk te doen waarvoor God Hem uitzendt onder Zijn volk. Want Hij mag niet falen! In de woestijn is niets, en Jezus had ook niets bij zich. De overwegingen en aanvechtingen die Hij had, kon Hij alleen overwinnen door zijn kennis van Gods wil tot zijn leidraad te nemen: "Staat er niet geschreven ...". Want dat zou Hij ook moeten doen tijdens zijn werk onder een ongelovig volk, dat zijn werk zou afbreken, Hem zou uitdagen, tartten, vernederen, willen doden. 'De satan' heeft dus niet gefaald, maar is juist geslaagd in zijn taak. Hij had de taak Jezus te testen, en Hij heeft die glansrijk doorstaan. In de woestijn, tijdens zijn werk onder het volk, en tijdens zijn aanvechtingen in de tuin van Getsemane en aan het kruis.

Vergelijkbaar hiermee is wat Jezus zegt tegen zijn discipelen over dat 'de satan' hen heeft willen "ziften als de tarwe" (Luk 22:31). Ziften is het ontdoen van kaf en vuil, zodat alleen de tarwekorrels overblijven. Interessant is dat hier voor het eerst ook de taak van middelaar, pleitbezorger, advocaat, van Jezus zichtbaar wordt: "Maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet zou bezwijken". Zie verder 1 Kor 5:5, 7:5, 1 Tim 1:20. Dus waar Job om vroeg is nu werkelijkheid geworden.

Lukas 13:16 – De vrouw was vanwege haar bloedvloeijing volgens de wet permanent onrein, en kon dus niet deel nemen aan de dienst voor God. Zij stond overal buiten en kende weinig medelijden van anderen. Niemand kon haar genezen en zij was dus een gebondene, een gevangene die vrijgemaakt moest worden van haar uiteindelijk dodelijke ziekte en het al even dodelijke oordeel van de wet. 'De satan' vertegenwoordigt hier het principe van de wet, dat streng en onbarmhartig werd gehandhaafd door de uitvoerders daarvan.

Tot slot de misschien op het eerste gezicht wat lastige passages.

Luk 22:3, Joh 13:27 – De woorden "toen voer de satan in Judas" zijn het moeilijkst te begrijpen vanuit de huidige denkwereld. Het kan echter niet zo zijn dat hier het

hele idee over een bovennatuurlijke 'satan' kan standhouden, als overal (na een eerlijke beschouwing) duidelijk is wie of wat er wordt bedoeld. Onzes inziens kan dit worden verklaard vanuit het besef, dat wat Judas deed het ergste was dat Hij kon doen: de Heer die hem had gekozen om mee te werken aan de bekering van mensen, zodat zij toegang zouden krijgen tot het eeuwige leven, te verraden om een stuk land voor zichzelf te kunnen kopen. In plaats van Hem te verdedigen, voor Hem te pleiten, wordt hij zijn tegenpartij, zijn vijand. Niet in een opwelling, maar volgens een weloverwogen plan dat hij heeft bedacht. Vanuit de denkwereld over het kwaad gebruiken de schrijvers dan ook het sterkste woord om die kwade overlegging en die vijandschap ten volle weer te geven. Zie ook Hand 5:3.

Mat 12:26; Mar 3:23,26; Luk 11:18 – Jezus spreekt zijn beschuldigers toe vanuit hun eigen denkwereld. Dat Hij het niet eens is met hun ideeën blijkt uit zijn woorden "En indien ...". Maar Hij weet dat het geen zin heeft hen aan te spreken op hun verkeerde opvattingen, omdat zij toch niet van mening veranderen. Wat dat betreft is de situatie in onze tijd niet veel anders. Wat Jezus doet is het beste dat Hij kan doen: hen erop wijzen dat Hij sterker is dan die 'satan' waarin velen zo vast geloven. Mogelijk spreekt Paulus in Handelingen 26:18 ook vanuit de denkwereld van zijn luisteraars, omdat hij dat Perzisch dualisme van duisternis en licht gebruikt.

Openbaring 12:9, 20:2 en 7 – 'De satan' is hier de personificatie van mensen die Gods kinderen verleiden tot zonde en hen vervolgen. Het hele boek spreekt over wereldse en verkeerde geestelijk invloeden die naar de christenen uitgaan, en de wereldlijke en kerkelijke machten die het voorzien hebben op de ware gelovigen. Hun invloed en macht komt echter tot een definitief einde bij de vestiging van Gods Koninkrijk op aarde, bij de komst van Christus (zie ook Luk 10:18).

Nu kan de vraag worden gesteld: 'maakt het wat uit dat we weten of er een bovennatuurlijke satan is of niet?' Het antwoord is: 'welzekeer'. Want God oordeelt ons niet op grond van wat buiten ons is, maar van wat in ons is. Adam en Eva konden de schuld voor wat zij deden niet afschuiven op iets of iemand anders. En zo kunnen en mogen ook wij dat niet, zoals we zagen in de brief van Jacobus. Onze zonden komen voort uit onze eigen begeerten. Heel Jezus' verlossingswerk is gebaseerd op de overwinning op die begeerten. Wat wij kennelijk niet (volmaakt) kunnen, heeft Hij gedaan. God zei tegen Kaïn dat de zonde als een belager aan de deur ligt, maar waarover wij moeten heersen (Gen 4:7). Hoe zouden wij kunnen heersen over een bovennatuurlijke macht? Wij kunnen wel strijden tegen de zonde, door de verkeerde begeerten in ons te verwerpen, zoals Jezus deed. Jezus zegt aan het eind van zijn leven tegen zijn discipelen: "Ik heb **de wereld** overwonnen" (Joh 16:33). Dus niet 'de satan', maar de wereld. En in zijn eerste brief zegt Johannes dat wij hetzelfde moeten doen door ons geloof, evenals de Heer in zijn brieven aan de zeven gemeenten in Openbaring 2 en 3. Christus heeft zonde (in welke vorm en uiting ook) en de dood overwonnen. Wij moeten het kwade in ons overwinnen door het goede. Met hulp van de Heer is dat mogelijk. Daarvoor geeft Hij zijn woord en Geest. Dat is Gods heilsboodschap aan ons.

J.K.D.

De autoriteit van Jezus

Wat de 'gewone mensen' opvalt als Jezus hen onderwijst, is dat Hij dit heel anders doet dan hun schriftgeleerden en leraars. Al in de Bergrede, vrij aan het begin van zijn predikingswerk, doet Hij uitspraken die alleen iemand met een bepaalde autoriteit kan doen. Hij spreekt de zogenoemde 'zaligsprekingen' uit: "zalig de ... want". Hij stelt zijn leer tegenover die van de schriftgeleerden en leraars: "U hebt gehoord dat ... maar Ik zeg u ...". Hij roept op de dingen anders te doen dan hen gezegd is: "Laat ...", "Ziet toe dat u ...". Hij doet stellige uitspraken: "Voorwaar Ik zeg u ...", "Daarom zeg Ik u ...". Wat en hoe Jezus leert, maakt diepe indruk:

En het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen versteld stonden over zijn leer, want Hij leerde hen als gezaghebbende en niet als hun schriftgeleerden. (Mat 7:28,29)

Wat is dit? Een nieuwe leer met gezag! (Mar 1:27)

Geen eigen gezag, maar het gezag van de Schrift

Wat hen ook opgevallen moet zijn, is dat Jezus zijn uitleg nooit geeft vanuit zichzelf. Het is niet zijn opvatting die Hij verkondigt. Het zijn ook geen tradities en overleveringen, waarvan de schriftgeleerden vaak uitgaan, die Hij uitwerkt en uitbreidt. Jezus wijst die 'gewoon' van de hand als menselijke leer (Mat 15:9), omdat zulke leer vaak was gericht op ontduiking van de Wet en dus ongehoorzaamheid aan God (Mat 15:1-9) of de mogelijkheid bood uit te blinken, op te vallen, en dus geprezen te worden (zoals het geven van de tienden van de kleinste zaadjes). Hij gaat daarom direct uit van wat al eeuwen in de Schriften staat opgetekend, zowel wat er in de Wet van hen wordt gevraagd als wat het evangelie van het Koninkrijk betreft: "Hebt u niet gelezen", "Want God heeft gezegd", "Wie het leest geve er acht op". Zulke uitspraken gelden niet alleen voor wie het niet is opgevallen dat het daar staat, of wat ermee is bedoeld, maar ook voor wie willens en wetens verwerpt wat God zegt en eist. De Schrift is het woord van God, dat bedoeld is voor wie Hem wil kennen en dienen – ook in deze tijd! Want het vertelt niet alleen van Gods heilsplan en heilswerk, maar ook van de goede en slechte voorbeelden van mensen, zodat volgende generaties ervan kunnen leren.

Huichelarij aan de kaak gesteld

Jezus schroomt niet de houding van de schriftgeleerden en leraars van het volk openlijk aan de kaak te stellen. Eerst nog enigszins indirect:

Want Ik zeg u, Indien uw gerechtigheid niet overvloedig is, meer dan die

de confrontatie tussen God en mensen (1)

van de schriftgeleerden en Farizeeën, zult u het Koninkrijk van de hemel voorzeke niet binnengaan. (Mat 5:20)

Later laakt Hij op directe, confronterende wijze hun huichelarij:

Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, u huichelaars ... (Mat 23:15,29), U bent vol huichelarij en wetsverachting. (vers 28)

Hun huichelarij is dat zij zich beter voordoen dan ze zijn; de dingen niet doen voor God maar om door mensen geroemd te worden; laten merken dat ze overal verstand van hebben, maar net doen alsof ze niet begrijpen wat Gods woord betekent, of van hen vraagt.

Omdat Jezus daarbij voorbeelden geeft van wat Hij dagelijks waarneemt (zie, bijvoorbeeld, Mat 6:2, 5, 16; Luc 12:56), begrijpen zijn luisteraars meteen wie en wat Hij bedoelt. Ook degenen die Jezus op het oog heeft, weten van zichzelf wat hun houding is en voelen zich vaak aangesproken.

Hij waarschuwt de menigte die naar Hem komt luisteren zelfs openlijk voor hun geestelijke leiders: “Wacht u voor de schriftgeleerden, die ...” (Mar 12:38), en vertelt de gelijkenis van de Farizeeër en de tollenaar “met het oog op sommigen, die van zichzelf vertrouwden, dat zij rechtvaardig waren en al de anderen verachtten” (Luc 18:9-14).

Is Jezus de Messias?

Veel mensen in Israël vinden Jezus' leer wel interessant en zelfs indrukwekkend, maar begrijpen niet waarom Hij alleen geestelijke lessen leert, zich afzet tegen hun veeleisende leiders en leraars, wonderen doet. Ze weten wel dat dit allemaal behoort bij het Koninkrijk, maar vinden dat de volgorde niet klopt. Ze verwachten een Messias, die hen in eerste instantie hun land en vrijheid zal teruggeven, door hen te bevrijden van de gehate Romeinen. Als dat is gebeurd, zullen Gods grote zegeningen volgen. Op zich is dat wel juist; want ook in Openbaring zien we dat het nieuwe Jeruzalem de goddelijke samenleving is, waarin de vrede met God is hersteld en er geen lijden en dood meer zal zijn. Maar Jezus mag dat Koninkrijk niet zelf en op dat moment uitroepen. Dan zou Hij handelen vanuit zichzelf en niet naar Gods wil. Het schijnbaar tegenstrijdige is dat de Koning er wel is, maar het Koninkrijk niet.

Als slechts weinigen van het volk Jezus echt geloven, en niet doen wat God van hen vraagt, verwijt Hij ook hen dat openlijk. Hij noemt zijn tijdgenoten een “boos en overspelig geslacht” (Mat 12:39), en waarschuwt hen dat het oordeel hen zwaarder zal vallen dan de vele eeuwen eerder door Gods oordeel getroffen inwoners van Sodom en Gomorra (Mat 11:16-24).

Gemengde reacties

Als het geweten wordt aangesproken, kan dat leiden tot verandering, onverschilligheid of boosheid. Jaloezie gaat – als die niet wordt bedwongen – over in haat. Onbegrip gaat – bij wie zich niet wil laten onderwijzen – over in verwerping. Als iets of iemand niet aan je verwachtingen beantwoordt, kun je je verwachtingen aanpassen (wat veruit het beste is), of wie of wat niet aan je verwachtingen voldoet proberen aan te passen aan jouw wensen en eisen (wat meestal niet lukt, en tot verwijten, frustratie, boosheid en drift leidt). Wie te kijk wordt gezet, kan beschaamd weggaan, de schouders ophalen, of zijn woede afreageren. Als je het met woorden niet van iemand kunt winnen, kun je verslagen afdruipten, of je in blinde woede tegen hem keren.

Dit zien we allemaal gebeuren ten opzichte van Jezus. Naast degenen die zijn wonderen zien als de uiting van Gods kracht (Luc 9:43), en zich verheugen in wat zij voor hun ogen zien gebeuren (Luc 13:17), zijn er volgelingen die diep in Hem teleurgesteld raken (“deze rede is hard”) en Hem verlaten (Joh 6:60-66). Sommigen zijn inderdaad beschaamd (Luc 13:17), maar bij anderen overheersen de negatieve reacties. Zulke mensen honen Hem weg (Luc 16:14, 23:35), nemen aanstoot aan Hem (Mat 13:57, 15:13), willen Hem ‘grijpen’ (Mat 21:46), willen Hem van een steile helling duwen (Luc 4:29), willen Hem stenigen (Joh 8:59, 10:31), zoeken of zij iets kunnen vinden om Hem aan te klagen (Luc 5:7), raken “volkomen hun verstand kwijt en spraken er met elkaar over, wat zij Jezus zouden doen” (Luc 6:11), “proberen de hand aan Hem te slaan” (Luc 20:19), beramen een plan “om Jezus door list in handen te krijgen en te doden” (Mat 26:4).

Wij willen niet dat Jezus Koning over ons wordt

Wie aangesproken wordt op zijn of haar verkeerde houding en gedrag, stelt dit meestal niet op prijs. Zeker als je voorgeeft het goed te doen, en iemand zomaar zegt dat je het alleen maar doet uit eigenbelang – om aanzien, macht of geldelijk gewin. De geestelijke leiders verwachten dat de Messias hen bij Zijn aantreden zal prijzen, en direct hoge posities in Zijn Koninkrijk geven. Maar Jezus treedt niet op als de langverwachte Koning. Hij praat er alleen over, maar doet niets om het oude koninkrijk van David te herstellen. Althans niet zoals zij dat voor ogen hebben. Daarbij is zijn spreken sterk polariserend en in de ogen van velen aanmatigend – vooral voor een timmerman uit Nazaret: “Wie niet voor Mij is, is tegen Mij”.

Het ligt daarom voor de hand dat er op positieve reacties van het volk negatieve tegenreacties van de leiders komen. Wie verwacht onaantastbaar te zijn, dat zijn hoge plaats in de samenleving onbetwist is, wordt onaange-

25. de confrontatie tussen God en mensen (1)

---

naam verrast als zijn positie ondergraven wordt. Iemand die een bepaalde autoriteit heeft, deelt die nu eenmaal niet graag met een ander, laat staan dat hij die zomaar afstaat. Vooral als daar materiële voordelen aan zijn verbonden. En wie verwacht verhoogd te worden, maar in zijn ogen vernederd wordt, zal zichzelf rechtvaardigen en wegen zoeken om hersteld te worden in aanzien en gezag – desnoods met geweld. Kortom: Jezus' toenemende veroordeling van de leiders, en zijn toenemend gezag onder een deel van het volk, wekt haat. 'Hij is een heel andere Messias dan zij verwachten en zich wensen; en zo iemand willen zij daarom niet als Koning hebben. Jezus weet dit uiteraard – Hij kent het hart van de mens door en door. Wanneer Hij op weg is voor het laatste Pascha in Jeruzalem voor zijn kruisdood "en zij meenden dat het Koninkrijk van God terstond openbaar zou worden", vertelt Hij een gelijkenis die dit duidelijk maakt. Deze gaat over een troonpretendent, die op reis moet naar een hogere autoriteit die hem zal uitroepen tot koning. Maar wat gebeurt? "Zijn burgers haatten hem en zonden hem een gezantschap achterna met de boodschap: wij willen niet dat deze koning over ons wordt" (Luc 19:11-14). De gevolgen voor degenen die dit deden – "die vijanden van mij" – zouden echter verschrikkelijk zijn (vers 27). In de kern komt het immers weer neer op de eerste zonde: zelf de dienst willen uitmaken, jezelf als koning beschouwen – niet alleen over je eigen leven, maar ook over dat van anderen. En dat in de verwachting dat God het uiteindelijk wel zal goedkeuren. Want ik ben immers rechtvaardig, en al die anderen zijn maar domme zondaren die toch verloren gaan. Maar God zegt juist in verband met de verwerping van Zijn gezag en Zijn keuze van de Koning over Israël en de gehele de aarde: "Ik heb immers **Mijn** Koning gesteld".

De mens wikt, maar God beschikt

De negatieve houding van de meesten in Israël tegenover Jezus, komt behalve uit de algemene ongehoorzaamheid aan God ("niemand is rechtvaardig, ook niet één"), voort uit een verkeerde verwachting van wat God op aarde tot stand wil brengen. Niet wie van zichzelf meent rechtvaardig te zijn, of door anderen zo gezien wordt, maar wie door God gerechtvaardigd wordt zal het Koninkrijk beërven. Eeuwig leven is geen bezit, iets dat automatisch wordt gegeven omdat iemand besneden of gedoopt is, naar de synagoge of kerk gaat, allerlei goede werken doet. Eeuwig leven is Gods gave aan wie Hem geloven en Hem bereidwillig gehoorzamen in alles wat hij van ons vraagt. Leven in het Koninkrijk is geen recht – God bepaalt wie daar zal zijn en wie niet, en dus niet de mens zelf of zijn geestelijk leider. En dat is iets dat velen in Israël en nu in het christendom liever niet hoorden en horen.

J.K.D.

Verbonden en beloften

Dit boekje is samengesteld uit de artikelsree *Verbonden en beloften* dat eerder verscheen in dit tijdschrift - voorzien van enkele aanvullingen - en het geheel herziene boekje *Gods verbond met David*.

De apostel Paulus schrijft: "Bedenk daarom dat u ... niet verbonden was met Christus, geen deel had aan het burgerschap van Israël en niet betrokken was bij de *verbondssluitingen* en de *beloften* die daarbij hoorden." In zijn afscheidsbrief spreekt Petrus zelfs van *kostbare en zeer grote* beloften.

Verbonden, beloften, waar gaat dat allemaal over? In dit boekje, willen we daar helderheid over geven. In zijn betoog in Galaten 3 (waarin we negen maal dat woord belofte vinden) zegt Paulus dat *de Schrift ... tevoren aan Abraham het evangelie heeft verkondigd*. Die beloften zijn de basis van dat evangelie, en de verbonden de uitwerking daarvan. Dus wie het evangelie wil begrijpen, zal moeten weten wat die verbonden en beloften inhouden.

Toen de engel Gabriël aan Maria verscheen, met de boodschap dat de Heer haar gekozen had om de moeder te worden van Zijn Zoon, zei hij over diens koningschap: "De Here God zal Hem de troon van zijn vader David geven, en ... zijn koningschap zal geen einde nemen." Maria zal ongetwijfeld hebben verwacht zelf de vervulling hiervan mee te zullen maken. Wat zou ze zich hebben verbaasd, als Gabriël daarbij had gezegd dat die ruim tweeduizend jaar op zich zou laten wachten! Naar alle waarschijnlijkheid was zij op de Pinksterdag in Jeruzalem, toen Petrus zijn toespraak gaf. Toen hoorde zij dat Gabriëls woorden pas na Jezus' wederkomst in vervulling zouden gaan. Uit Openbaring blijkt dat dit lang zou kunnen gaan duren. Maar de belofte die Jezus aan de gemeenten geeft luidt:

Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, gelijk ook Ik heb overwonnen en gezeten ben met mijn Vader op zijn troon

De belofte van Gabriël blijft voor ons dus nog steeds een reële verwachting. Reden genoeg om de betekenis hiervan nader te onderzoeken.

Pagina's: 73 in A5 formaat

Vraag uw gratis exemplaar aan via:

E-mail: info@broedersinchristus.nl **Telefoon:** 0318-845120 (ma-za 9-20 u)

De bon in het bijgevoegde bestelformulier

in het volgende nummer

Overdenking: Pasen

Discipel van Jezus in de praktijk: 4.c. Dankbaarheid en blijdschap

Verschijningen van Christus: 4. Aan discipelen in Jeruzalem

Ontmoeting met: Enkele naamloze vrouwen

Muziek in de Bijbel: 8. Lieder (2). De lofzang van Hanna

De vernieuwende kracht van discipelschap: 6. Vrede

Leven na de dood: 4. Gedachten op een ziekbed

Fundamentele begrippen van het kwaad: 20. De duivel (1)

Het Koninkrijk van God: 25. De confrontatie tussen God en mensen (2)

broeders in christus

Broeders in Christus is de Nederlandse naam van een broederschap, die in Engelstalige landen bekend is als *Christadelphians*. Wij baseren ons geloof uitsluitend en volledig op de Bijbel, die wij beschouwen als het enige woord van God, opgetekend door zijn gekozen dienaren en gericht aan alle mensen. Het is onze stellige overtuiging dat dit woord, gepaard aan de werking van Gods Geest, de kracht heeft mensen tot inzicht van de waarheid te brengen en hen te veranderen tot geestelijke mensen, met de gezindheid van Christus. Daarom leggen wij er de nadruk op dat het voor iedere gelovige noodzakelijk is zelf de Bijbel (Oude en Nieuwe Testament) te lezen en te bestuderen. En wanneer iemand dat niet zelf kan, zich de Bijbel te laten voorlezen.

Ons doel is te leven door het geloof in de Here Jezus Christus, naar het voorbeeld dat Hij en zijn apostelen gaven. Wij vereenzelvigen ons daarbij met de christenen van de eerste eeuw, die in verbondenheid met de Here Jezus leefden en uitzagen naar zijn terugkomst in heerlijkheid, de opstanding van de doden, de gave van eeuwig leven en de oprichting van Gods Koninkrijk op aarde. Evenals zij getuigen wij van dit geloof in geschrift en persoonlijk gesprek. Daarbij prediken wij niet onszelf, maar Jezus Christus, Die is gekruisigd en opgestaan. Wij houden ons daarbij aan de regel dat het evangelie verkondigd moet worden, zonder dat de ontvanger daarvoor moet betalen.

Wij hebben geen overkoepelende organisatie met een hoofdkantoor. Onze naam houdt in dat wij allen verenigd zijn in de ene Here en daarom niet boven elkaar staan, maar aan elkaar gelijk zijn. Broeders en zusters van hetzelfde geloof vormen daarom wereldwijd autonome gemeenten, die op basis van vrijwilligheid met elkaar samenwerken.

voor wie meer wil weten

Broeders in Christus geeft nog ander hulpmateriaal voor zelf Bijbellezen en -studie uit. Verder houden wij bijeenkomsten waar u van harte welkom bent.

schriftelijke hulp bij het Bijbellezen

Eenvoudig Bijbelrooster

U leest dagelijks systematisch en doelgericht enkele hoofdstukken in het Oude en het Nieuwe Testament.

Bijbel basiscursus voor starters: Oude Testament

Behandelt op eenvoudige wijze de bekende Bijbelse gebeurtenissen in het Oude Testament. Voor beginnende Bijbellezers.

Bijbel leesplan met cursus

U leest elke dag een klein maar belangrijk gedeelte in de Bijbel. Indien u wenst kunnen wij u elke vier weken informatieve en verklarende kanttekeningen bij het hoofdstuk uit de Bijbel dat u leest toezenden.

Studieboeken en -boekjes

Er is een lijst met verkrijgbare uitgaven, die u jaarlijks in december wordt toegezonden. Verder wordt u in de boekbesprekingen op pagina 36, en met bestelformulieren, op de hoogte gehouden van de verschijning van nieuwe titels.

bijwonen van bijeenkomsten

Bijbel studieavonden en -seminars die wij regelmatig in het westen en midden van het land houden, behalve in de zomermaanden. Op dit moment staat er niets op het programma.

De studie- en ontmoetingsdag, die wij één maal per jaar op een zaterdag houden in Amersfoort.

persoonlijk contact

Op uw verzoek kunt u met een van ons contact onderhouden. Dat kan per brief of E-mail, via de telefoon, of in een gesprek bij u thuis of elders.

website

Op onze website www.broedersinchristus.nl vindt u meer informatie over ons geloof en onze uitgaven en activiteiten. Verder kunt u via links naar andere (internationale) sites van onze wereldwijde broederschap gaan.